

Mare

'Niet iedereen is anti-Kim'

Pagina 9

Anorexiacoaches die 'helpen afvallen' zijn uit op naaktfoto's of seks

Pagina 3

Wat Leidse medici van hun Cubaanse collega's kunnen leren

Pagina 6

Lorentz-prof bestudeert de natuurkunde van (zingende) zwarte gaten

Pagina 7

Taboes in het ziekenhuis

Expo over weggehaalde kunst

Kun je naaktfoto's of kunst over de dood aan de muur hangen in een ziekenhuis? Op de LUMC-tentoonstelling *Taboe of niet?* hangen nu werken die eerder juist werden weggehaald. 'Het mag best schuren.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Er zit een zoekoe-achtig wezen, goedzakkerig en met betrouwbare puppy-ogen op een wachtkamerstoel. De zogeheten *Homunculus Oxodontus*, gemaakt door kunstenaar Margriet van Breevoort, is een geliefd kunstwerk bij bezoekers van het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC).

'Jong, oud, vanuit allerlei culturen: iedereen zit graag naast de *Homunculus Oxodontus*, zegt Sandrine van Noort, conservator van de kunstcollectie van het LUMC. 'Als ik naar huis ga en naar het bankje kijk, zit er altijd iemand naast, of er tegen aan geleund.'

Maar kunst in ziekenhuizen is niet per se zo knuffelbaar als de *Homunculus*. Het mag best een beetje schuren, zegt Van Noort. 'Het is kunst, en dat heeft een bepaalde gelaagdheid. Het is voor veel mensen op verschillende manieren te interpreteren. Je wilt ook dat kunst vragen oproept.'

Toch blijken sommige onderwerpen te heftig voor een ziekenhuis. De tentoonstelling *Taboe of niet?* toont werk dat na heftige reacties van bezoekers en medewerkers van de muur werden gehaald. Het doel: reflecteren op wat er wel en niet kan hangen. Kunst over de dood, of vrouwelijk naakt, kan dat wel in een ziekenhuis?

Van Noort: 'Ik zou niet snel een kunstwerk met hele uitgesproken politieke statements over oorlog en

geweld uitkiezen, of een voorstelling over de dood maken. Terwijl de dood toch bij het leven hoort. Over die vraag gaat deze tentoonstelling ook. We willen een discussie uitlokken: waarom doen we angstig over dit soort onderwerpen?'

De tentoonstelling is tevens de afsluiting van een honours-collegereeks van de opleiding geneeskunde, waarbij studenten leerden naar kunst te kijken.

Dat is essentieel als je arts wil zijn, zegt Frank Willem Jansen, hoogleraar gynaecologie en mede-organisator van de collegereeks. 'Als je bedenkt waarom het voor iemand anders taboe is, leer je je ook in iemand anders te verplaatsen. Dat moet je als arts ook doen. Je moet het allemaal kunnen begrijpen, aanvoelen, en je eigen gedachten een beetje naar beneden stellen.'

'In de coschappen leren we snel denken. Maar observeren is moeilijk te leren: dat heb je van jezelf, of je hebt het thuis aangeleerd. Dan blijkt dat als je naar schilderijen leert kijken, met die systematiek, dat je ook naar patiënten leert kijken. Daar is in Amerika onderzoek naar gedaan - niet met *randomized trials*, maar wel door dokters die zagen dat studenten na een museumbezoek waarbij ze leren hoe ze moeten kijken, beter gaan observeren.'

De studenten schreven essays over de controversiële werken, die gebundeld bij de opening worden gepresenteerd.

Van Noort: 'Zie bijvoorbeeld de serie van Scarlett Hooft Graafland, met vrouwen die naakt gedrapeerd over huisjes kale landschappen zijn gefotografeerd. In eerste instantie kan je denken: naakt, dat kan toch niet? Dat is in ons hoofd toch gekoppeld aan taboe.'

> Verder lezen op pagina 11

Scarlett Hooft Graafland, *White*, foto, 120 x 120 cm., 2004 (collectie AMC)

Wel isolatie, (nog) geen corona

De student van het Leiden University College (LUC) die in thuisisolatie zit wegens mogelijke besmetting met het coronavirus, is in eerste instantie negatief getest. De tweede uitslag volgt nog.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK In het universiteitsgebouw aan het Anna van Buerenplein naast Den Haag Centraal, waar vierhonderd studenten zowel wonen als college volgen, lijkt woensdag weinig aan de hand. Studenten tafeltennissen met elkaar, zijn in de kantine aan het lunchen of zitten te werken ach-

ter hun laptop. Enige bezorgdheid om het feit dat een student een paar verdiepingen hoger in quarantaine zit, is niet te bespeuren.

Dinsdag werd bekend dat een student van het LUC mogelijk is besmet met het coronavirus. Hij kwam afgelopen weekend terug uit Italië, waarna hij zich ziek voelde en contact zocht met de huisarts. Een eerste test bleek negatief, de uitslag van de tweede volgt nog.

Uit voorzorg verblijft de student in isolatie. Hoewel de sfeer op de campus ontspannen is, is de mogelijke coronapatiënt wel het gesprek

van de dag: 'Iedereen heeft schijt aan die quarantaine: ze lopen allemaal gewoon zijn kamer binnen, zegt een student tegen twee medestudenten. Er volgt gelach.'

Nemen de studenten de quarantaine inderdaad niet zo nauw? 'De eerste test was negatief, hij heeft het waarschijnlijk niet eens', reageert een student die anoniem wil blijven. 'De media geven het veel te veel aandacht.' Een studiegenoot valt hem bij. 'Gisteren was *De Telegraaf* hier ook al.'

> Verder lezen op pagina 5

Bèta's: neem je eigen computer mee

De bètafaculteit denkt na over een zogeheten *bring your own device*-aanpak in het onderwijs. 'We vragen studenten ook om boeken te kopen, toch?'

Pagina 4

Petitie: 'Koenders kan geen prof zijn'

Voormalig minister Bert Koenders moet worden ontslagen als hoogleraar Vrede, Recht en Veiligheid, aldus een petitie, die maandag in ontvangst werd genomen.

Pagina 5

Nakijkfouten bij geneeskunde

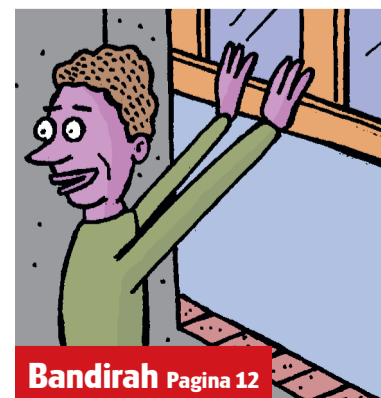
Zo'n zestig geneeskundestudenten die dachten dat ze een vak gehaald hadden, bleken weken later ineens te zijn gezakt of hadden een lager cijfer.

Pagina 5

'Universiteit moet stoppen met vlees'

Dat schrijft filosofiestudent Tobias den Haan. 'Het duurzaamheidsbeleid gaat nauwelijks over ons voedsel, terwijl juist daar het meeste is te winnen.'

Pagina 8

Bandirah Pagina 12

Waarom niet voor de klas?

DOOR BART BRAUN Het aantal studenten dat een bèta-studie doet, is de afgelopen jaren bijna verdubbeld. De instroom in de lerarenopleidingen is hetzelfde gebleven. Oftewel: een steeds kleiner gedeelte van de studenten wil docent worden. Dat is wat onhandig, want ook in de exacte vakken is er een tekort aan onderwijzers.

Het onvolprezen ScienceGuide.nl hielp ons aan een Leids-Delfts-Gronings rapport over het lerarentekort in de exacte vakken, en dat rapport gaat eigenlijk grotendeels over de educatieve minor. Dat is een soort stoomcursus leraarschap van een half jaar, waarin je een beetje didactiek krijgt, veel voor de klas staat, en een lesbevoegdheid haalt. Eens ruiken aan het vak, als het ware.

Dat blijkt een leerzame kennismaking. De studenten ontdekken dat een leraar meer verdient dan ze dachten, en dat het vak meer vrijheid biedt dan ze dachten. Ook een andere onzekerheid wordt weggenomen: veel van de mensen die twijfelden of ze docent moeten worden, weet het na afloop van de minor zeker.

Als in: nee, dat willen ze niet. 'Slechts een handvol studenten stroomt door naar een educatieve master', zo vat het rapport het samen. Aan de minoren zelf ligt het niet: de studenten zijn er ronduit positief over.

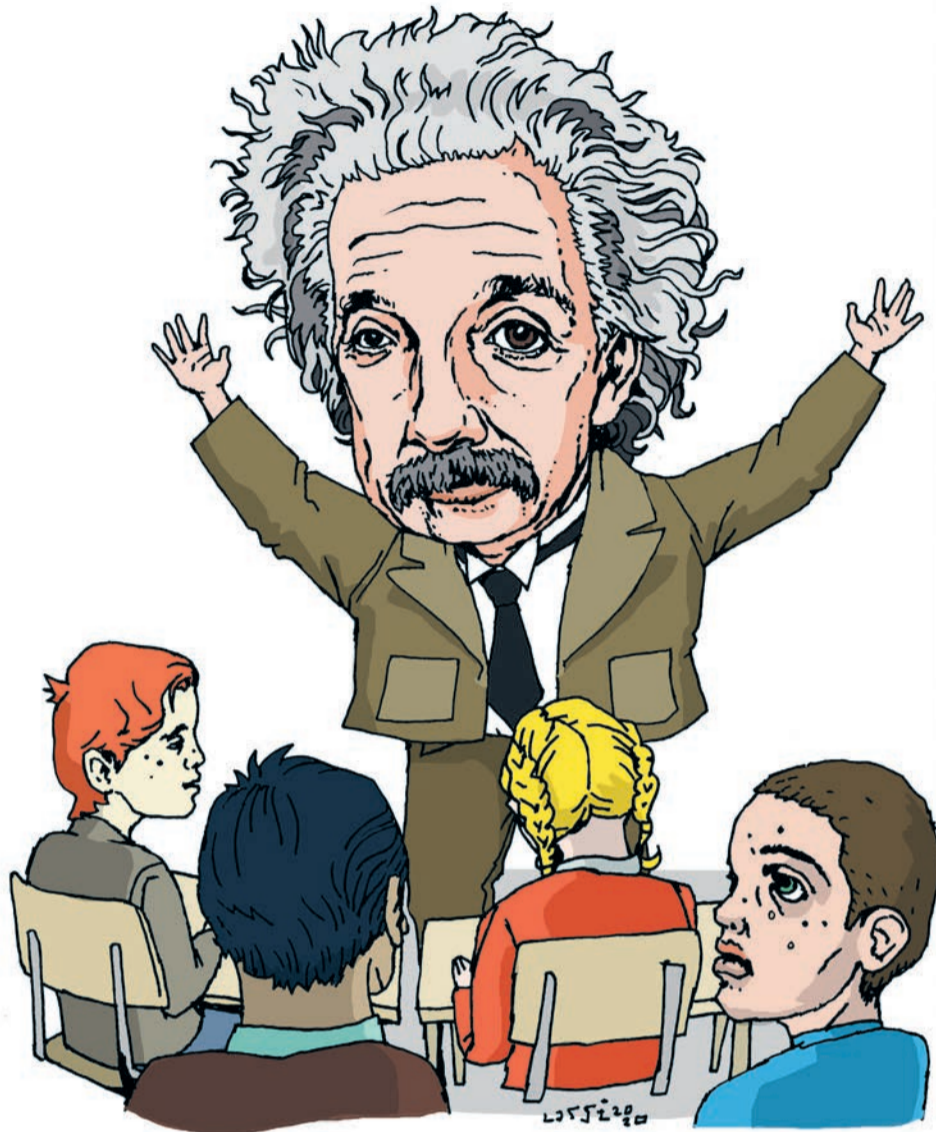
Waarom dan wel? Het rapport stipt nog even aan dat er aan de bètafaculteiten niet altijd even positief over lesgeven wordt gesproken. 'Het lijkt erop dat er een zekere minachting voor is, dat het werk onder je niveau is', aldus een ondervraagde student. De mensen die je als bètastudent voor de klas krijgt, zijn allemaal onderzoekers. Zij huldigen opvallend vaak de opvatting dat de studie er is om van jón ook een onderzoeker te maken. Dat de cijfers laten zien dat de studenten juist in allerlei verschillende sectoren terecht komen, is niet hun probleem.

Het kan zeker geen kwaad om die mensen af en toe eraan te herinneren dat studenten ze kunnen horen als er weer eens gescheten wordt op bèta's die het onderwijs, de communicatie, de politiek of wat dan ook ingaan.

Als je met een studie natuurkunde alleen maar promovendus in de natuurkunde kon worden, had het merendeel van die neerkijkers überhaupt geen werk in de natuurkunde. Dan kwamen er namelijk veel minder mensen natuurkunde studeren, en was de bereidheid van de overheid om in die studie te investeren ook een stuk lager.

Er valt echter te vrezen dat de geringe instroom daarmee niet meteen is opgelost. Dat ligt namelijk niet aan de inrichting van de educatieve minor, niet aan de sfeer op het instituut, en zelfs niet aan de arbeidsmarkt, die voor afgestudeerde bèta's wat breder en gunstiger is dan voor, zeg, historici.

Het ligt aan het onderwijs.

Column

Kantoortuin? Ik wil muren om me heen!

Soms is het leven van een geesteswetenschapper best lollig. Zo las ik tussen de collegevoorbereiding door een stukje over de kantoortuin. De kantoortuin - die volgens dat stukje 'werknemers laat lijden' - is een prachtig stukje bewijs voor diegenen die weigeren in evolutie te geloven. Hoe anders is de mondiale zegetocht van een concept dat alleen door architecten en kantoormeubilairleveranciers wordt omarmd, grondig gehaat door de rest van de mensheid én dat de mensen erin empirisch aangetoond ziek en ongelukkig maakt, te verklaren immers?

Als je deze dagen met een Haagse diplomaat praat, breekt je hart voor de ontheemde die de diplomaat is geworden in de überkantoortuin van het nieuwe ministerie van Buitenlandse Zaken. Geen ontvangstruimtes, nooit een vergaderruimte als je 'm nodig hebt, niet eens een plankje om wat boeken en naslagwerken op te zetten. En ben je niet heel vroeg, is je flexplek weg.

Maar opgelet! Als er ergens in Den Haag een onzalige ontwikkeling is die bewezen negatieve invloed uitoefent op werk en medewerker, dan is het slechts een kwestie van tijd voordat universiteiten deze enthousiast binnenhalen als heraut van een nieuwe tijd. Zo ook de kantoortuin.

Er wordt aan de Leidse universiteit immers lustig gebouwd (met welk geld trouwens? En waarom gebruiken we de Hudson's Bay niet gewoon - dat staat er immers al?), dus genoeg ruimte om dat nieuwe concept van de flexkantoortuin de academie binnen te halen, zo werd er ergens gedacht. Lollige gedachte.

Het blijkt namelijk dat een grote meerderheid van bedrijfsartsen van mening is dat het ziekteverzuim door kantoortuinen sterk stijgt en dat de dingen moeten worden afgeschaft. Zet te veel mensen te vaak samen, neem ze hun vaste plek af en ze worden ziek. Mooi moment dus om de academische versie ervan in te voeren. Met veel gezamenlijke ruimte, veel flexplekken, veel spaces (hoed je voor een ieder die dit woord niet-ironisch gebruikt), en vooral ook: weinig boeken.

De geruchten die de ronde doen over het aantal meter boeken dat een wetenschapper nog mag stallen zijn beangstigend (en geven maar weer eens aan hoe losgezongen de structuur die ons controleert is van onze dagelijkse werkelijkheid), maar lijken bevestigd te worden door de kantoren van collega's elders en door de nieuwe kamers in het Arsenal - binnenkort op te leveren. (Ja, ik werk veel digitaal, maar net zo goed nog analogo. Geen ontkomen aan.)

Ik heb decennia als student, aio, en staf lid doorgebracht in het Arsenal, dus ik volg de verbouwing ervan met meer dan gemiddelde belangstelling - ook omdat dat 'concept' (o, gruwel) ons voorland lijkt te zijn. Dat het Arsenal een update zou krijgen was onvermijdelijk (geld in stenen steken gaat toch altijd weer makkelijker dan in mensen). Dat de kamers die ik kende als fijne boekenhokken waar je op zes vierkante meter toch al snel zo'n acht boekenkasten kwijt kon nu echter een deur en muur van glas hebben gekregen en aan beide zijmuren slechts een stuk of vijf boekenplanken kennen (zonder ruimte voor meer boekenkasten) doet me de schrik om het hart slaan.

Fijn hoor, al dat glas, maar daar mag je vast geen boekenkasten tegenaan zetten. Ik vermoed dat dat de visuele identiteit van het ontwerp zou verstoren. Ook fijn, die grote ruimtes waar je elkaar tegen het lijf kunt lopen, kunt brainstormen en zo, maar helaas geen tijd, ik moet colleges geven en anders vergader/manager/bestuur ik.

En afgezien daarvan: ik wil muren om mij heen. Hoog en stevig genoeg om boekenkasten tegenaan te zetten - en als je boekenplanken kwijt moet, dan gaarne boven de boekenkasten. Al hoorde ik een paar jaar terug dat deze boekenplanken (die ik had) nu verboden waren. Ja, verboden. Boekenplanken. Verboden.

Nog een reden waarom ik graag hoge muren om mij heen wil: afzondering. Ik wil kunnen nadenken, schrijven en opzoeken zonder gestoord te worden, kunnen overleggen zonder starende ogen van buiten. Als ik wil brainstormen (wie doet dat trouwens nog?), dan vind ik mijn collega's wel. Ik kom niet naar de universiteit om gezellig bij te praten, maar om te werken. Dat doet een wetenschapper graag in afzondering. Laat ik het zo zeggen: ik moet de mate van sociale interactie zelf kunnen bepalen om productief te zijn.

Veel glas, veel openbare ruimte, veel ongeplande brainstormsessiespaces, weinig boekenkasten, veel flexplekken: ik zou bijna gaan denken dat de universiteit mij probeert te vertellen mijn onderzoek vooral thuis te doen. Onderwijs, vergaderen, managen is allemaal prima, maar onderzoek doe je blijkbaar 's avonds en in de weekenden en dus thuis. Al die open ruimte. Ik - en met mij vele anderen - word er eerlijk gezegd ziek van. Ik ben een afzonderling in het diepst van mijn gedachten.

REMCO BREUKER is hoogleraar Koreastudies

Colofon

Redactie-adres Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Opname circa 10.000

Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastian van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Tirza Pullerman (stagiair)
Medewerkers
Vera Amtzen · Remco Breuker · Maia de Quay · Marit de Roij · Benjamin Sprecher · Else van der Steeg · Ivo Verseput
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisontwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving marcel van den berg joostmarcellis.nl
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. Rick Lawson (voorzitter) · Prof. dr. Frank Israel (vice-voorzitter) · drs. Marije van den Berg · Prof. dr. Willem van der Does · drs. Malou van Hintum · Emilie van Kinschot · Roel van Niekerk · Nathan Oosthoek · Frank Rensen · dr. Alexander Pleijter · Marten Jesse Pot · dr. Hermelijn Smits · Jonatan Wirix-Speetjens · Prof. dr. Kutsal Yesilkagit
Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272
Ingezonden mededelingen
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Achtergrond

Eerste 'hulp' bij afvallen

Dubieuze anoxiacoaches hebben 'gradaties in kwaadwillendheid'

Hoogleraar eetstoornissen Eric van Furth onderzocht zogeheten pro-ana coaches. 'De vraag is of je überhaupt goede bedoelingen hebt als je meisjes met anorexia wil helpen afvallen.'

DOOR SUSAN WICHGERS Deze week verscheen een onderzoek over pro-ana coaches, van het Centrum tegen Kinderhandel en Mensenhandel en GGZ Rivierduinen. De 'coaches' presenteren zich online als afvalhulp voor meisjes met anorexia, maar zijn ondertussen vaak uit op naaktfoto's, seks of beelden van zelfverminking. Hoogleraar eetstoornissen Eric van Furth is een van de initiators van het onderzoek.

Allereerst: wat is pro-ana?

'Pro-ana staat voor professioneel anorexia. Heel simpel gezegd is het een online beweging die anorexia niet als een ziekte beschouwt, maar juist als begerenswaardig. Zo zijn er ook pro-mia websites, voor meisjes met boulimia. Het zijn online communities die eetstoornissen als levensstijl propageren.'

Hoe zijn jullie te werk gegaan?

'We hebben veel verschillende dingen gedaan: enquêtes afgenomen, interviews gedaan met jongeren die er ervaringen mee hadden gehad, pro-ana websites

doorzocht. Daarnaast hebben we zelf drie nepprofielen gemaakt waarmee we oproepjes op de websites hebben geplaatst voor een coach.'

'In die nepprofielen heeft veel denkwerk gezeten: hoe pak je zoiets op een wetenschappelijk en ethisch verantwoorde manier aan? Uiteindelijk hebben we daar een weg in gevonden en een aantal modellen, waardoor we de foto's konden sturen die de coaches van ons vroegen. 'Een andere valkuil was dat de profielen alleen tussen negen en vijf konden opereren. Dat is niet ideaal. Des te groter was de verbazing dat er mensen zo snel op reageerden.'

Zaten er ook coaches tussen die wel goede bedoelingen hebben?

'De vraag is of je überhaupt goede bedoelingen hebt als je meisjes met anorexia wil helpen afvallen, al zijn er zeker gradaties in kwaadwillendheid. Er zijn wel mensen op die websites die meisjes willen helpen van hun eetstoornis af te komen, maar die presenteren zich meestal als buddy.'

Is het een nieuw fenomeen, die coaches?

'Nee, al is het wel een typisch internetfenomeen. Na een rechtszaak in 2013, tegen pro-ana coach Bob J., was ik getuige-deskundige en leerde ik Frank Noteboom kennen, de directeur van het Centrum tegen Kinderhandel en Mensenhandel.

Samen kwamen we op het idee voor een wetenschappelijk onderzoek naar pro-ana coaches: behalve wat klein journalistiek onderzoek, bestond er verder niets over. We zijn de eersten die op zo'n intensieve manier naar het fenomeen hebben gekeken.'

Wat zijn jullie adviezen? Hoe bestrijd je zoiets?

'Sinds april vorig jaar hebben justitie en politie de mogelijkheid om virtuele lokpubers in te zetten op sociale media, dus dat zouden ze ook moeten inzetten. Zoals wij hebben gedaan, eigenlijk. Op die manier kun je daders afschrikken.'

'Voor ouders is het belangrijk om meer inzicht te krijgen in het internetgedrag van je kind, en daar samen contact over te houden. Bij intakes vraag ik bijvoorbeeld regelmatig welke apps ze gebruiken, wie ze volgen op Instagram, wat voor sites ze bezoeken.'

'In een volgend onderzoek willen we graag kijken naar de omvang van het probleem en naar het dark web, waar de daders mogelijk met elkaar communiceren. Wat gebeurt er met de foto's die de meisjes sturen? Wordt dat onderling gedeeld, waar komen die terecht? Het is heel belangrijk om daar meer over te weten, zodat de opsporing van de daders beter wordt. Het is nu veel te makkelijk voor kwaadwillenden om op kwetsbare jongeren te jagen.'

Vrouwen werkten en waren met meer

Leidse geschiedenis bekeken door een genderbril

Hoogleraar Ariadne Schmidt onderzoekt de impact van vrouwen in de Leidse geschiedenis, en hield vrijdag haar oratie. 'Opeens valt op dat vrouwen in de meerderheid waren.'

Leiden is anno nu best een vrouwenstad, was dat vroeger ook zo?

'Ik formuleer het voorzichtig, want het zijn lastige cijfers om te achterhalen, maar op verschillende momenten in de geschiedenis kende Leiden meer vrouwen dan mannen. Ik geef cijfers van hoofden van huishoudens. Bij een gehuwd stel was dit de man. Maar als je kijkt naar niet-gehuwden, waren er in de achttiende eeuw meer vrouwen dan mannen hoofd van een huishouden. Het is extra opmerkelijk omdat de studenten in Leiden allemaal mannen waren, vroeger.'

'Als je met een genderbril kijkt, valt opeens op dat vrouwen op verschillende momenten in de geschiedenis in de meerderheid waren. Ik wil kijken hoe bepaalde sekseverhoudingen invloed hebben gehad op het grote historische verhaal.'

Vrouwen werden uitgesloten van politiek en beroepen. Wat voor een rol hadden zij?

'Vrouwen waren onmisbaar als arbeidskracht, bijvoorbeeld in de textielnijverheid. Je kan ervan uitgaan dat ze geen normale toegang hadden tot gilden en beroepen, maar dat

wil niet zeggen dat ze dat werk niet deden. Heel veel traditionele ambachten werden door zowel de man als vrouw uitgevoerd. De vrouw was daar onmisbaar in. Op het moment dat de man overleed, zette de vrouw het werk voort.'

'Ik heb ook onderzoek gedaan naar vrouwen in publieke diensten, en dan zie je ze in allerlei beroepen: marktopzieners, bijvoorbeeld. Of stadhuistoelichthouder: dat is een man, maar in de taakomschrijving staat wel 'dat sommige taken niet door zijn vrouw mogen worden uitgevoerd'. Dus andere taken werden wel door zijn vrouw gedaan.'

'We zijn geneigd alleen betaalde arbeid te tellen. Daar zijn economen ook mee bezig. Het is belangrijk om daarachter te kijken. Op welke schaal het nu nog zo is, durf ik niet te zeggen, maar het is wel heel lang nog zo geweest dat een bedrijf op de naam van de man stond, terwijl de vrouw onmisbaar was.'

De arbeidsparticipatie van vrouwen lag in feite heel hoog, zegt u.

'Het moest ook wel. De meeste mensen konden het zich helemaal niet permitteren om niet te werken. Er waren veel alleenstaande vrouwen, en die werkten meestal ook. Dat werd ook van ze verwacht. Als een vrouw voor het gerecht werd gedaagd, voor diefstal, dan werd haar dit zwaar aangerekend. Met formuleringen als: 'Terwijl zij prima in staat is met

handenarbeid in de kost te voorzien, is ze toch gaan stelen.' Werken werd dus heel normaal gevonden.'

'Het is lastig te reconstrueren, omdat er geen administratie van is. We berekenen het door bijvoorbeeld te kijken hoeveel lakens de lakensector produceerde, en dan te berekenen hoeveel spinsters daarvoor nodig waren.'

Een andere verdeling lag gelijkjer dan nu: een derde tot de helft van de criminelen was vrouw. Waarom benadrukt u in uw oratie dat dit geen vrouwen zijn die brood stalen voor hun kinderen?

'Vanwege stereotypering. Als we naar vrouwen in het verleden kijken, denken we: vrouwen doen veel voor hun kinderen, dus als ze het verkeerde pad opgaan, zal dit óók wel voor hun kinderen zijn geweest. Dat deden ze heus wel, maar dat was niet de hoofdmoot. Je ziet juist veel ongehuwde vrouwen tussen de criminelen. Zij hadden helemaal geen gezin. Met dat soort stereotypes mis je veel. Net als de aanname dat vrouwen niet vechten. Ik zou zeggen: duik in de archieven, dan vind je genoeg verhalen.'

'Wat ik opvallend vond over criminaliteit is de mobiliteit van vrouwen. Wat ze in Leiden stalen, verkochten ze in Rotterdam. Logisch: daar kende niemand ze. Maar als je geen rekening houdt met het feit dat vrouwen ook reisden, zie je dit over het hoofd.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN

Gezicht op een hoekhuis te Leiden, tekening van Jan Weissenbruch, 1837 - 1880. Foto Rijksmuseum

Nieuws

Boze Leiderdorpers

In Leiderdorp staat al jaren een kantoorpand leeg, waar de gemeente nu studenten in wil gaan huisvesten. Dat stuit op veel weerstand bij de Leiderdorpers, schrijft *Leidsch Dagblad*: vijf inwoners hebben officieel bezwaar gemaakt tegen de plannen. Ze willen aanleunwoningen voor senioren. Leiden moet het woningtekort voor studenten zelf oplossen, zegt bezwaarmaker mevrouw Koen. Volgens de tegenpartij is er geen andere optie dan studenten in het pand te huisvesten: de appartementen zijn heel klein, en het scheelt een hoop parkeerplekken. De bewoners geloven niet dat er goed naar andere opties is gekeken, en ook niet dat er zo weinig studenten zijn met een auto: 'Dat geldt wel voor Leiden, waar je moet betalen voor parkeren, maar niet in Leiderdorp.'

Fraudezaak voor rechter

Joost Herman, de hoogleraar die door de RUG wordt beschuldigd van fraude, stond vorige week tegenover zijn werkgever in de rechtszaal. De RUG eist ontslag en vordert 1,2 miljoen euro, geld wat Herman zou hebben weggesluisd via een stichting. Volgens Herman zit dat anders: weliswaar heeft hij het niet gemeld bij de universiteit, maar er was wel controle op de geldstromen en het geld werd gebruikt waarvoor het bedoeld was. Hij heeft het niet aangegeven om de logheid en bureaucratie van de universiteitsfinanciën te omzeilen. Herman wordt gesteund door veel collega's en studenten, zo blijkt: bijna vijfhonderd mensen ondertekenden verschillende petitie's voor hem.

Vijf Groot-beurzen

Vijf Leidse projecten hebben een zogeheten ENW-Groot-subsidie gekregen van wetenschapsfinancier NWO. Dat zijn subsidies in de exacte en natuurwetenschappen (vandaar het ENW) van één tot drie miljoen (vandaar het 'groot'). Het onderzoek moet uitgevoerd worden door een samenwerkingsverband van verschillende onderzoeksgroepen. Chemicus Remus Dame is hoofdaanvrager van een project dat de structuur van chromosomen in verschillende wezens gaat vergelijken. Farmacoloog Erik Danen gaat samen met Leidse natuurkundigen de fysica van uitzaaiende kanker bestuderen. Reuma-hoogleraar Ingrid Meulenbelt wil aangetaste gewrichten herstellen in plaats van vervangen, en fysicus Tjerk Oosterkamp wil uitzoeken wanneer en waarom de wetten van de quantummechanica niet meer lijken op te gaan voor grotere voorwerpen. Leidse microbiologen zijn hoofdaanvragers van een project waarbij bodem-probiotica wordt ingezet om planten gezonder te houden.

Protest tegen wooncrisis

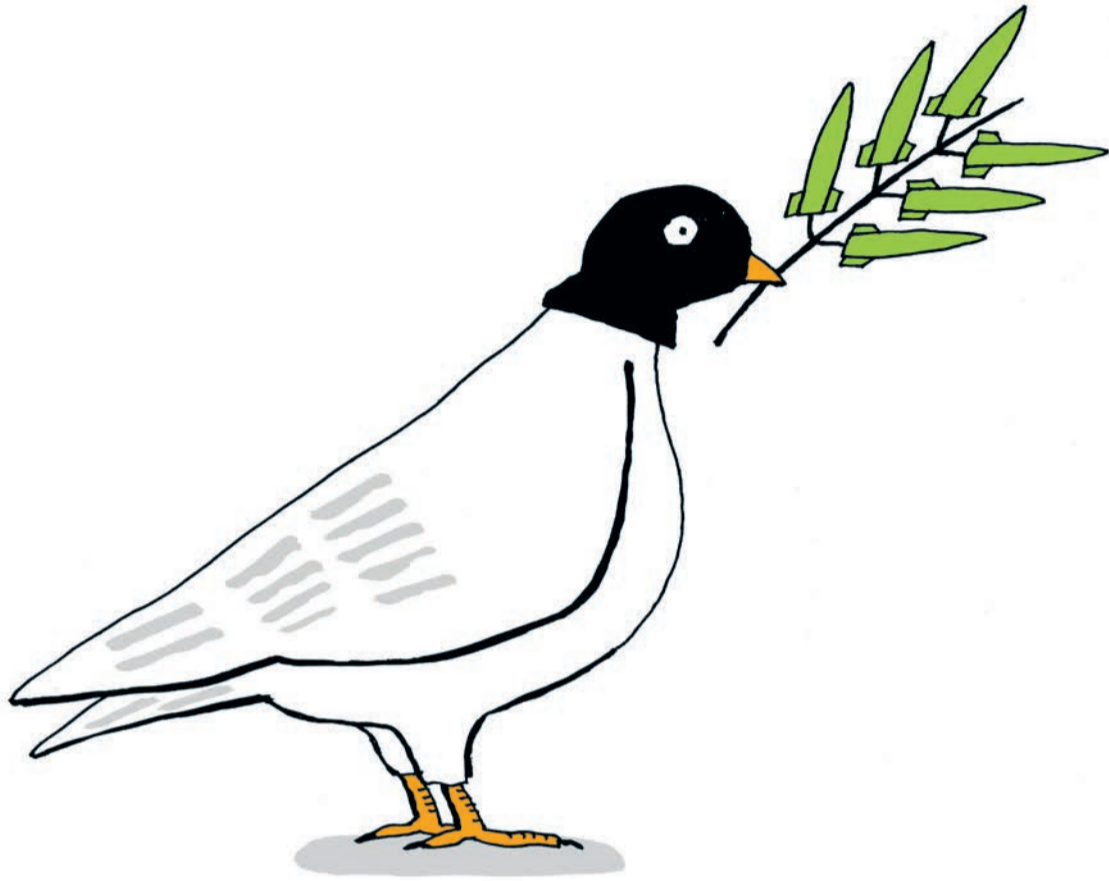
'Wij worden uitgewoond.' Met die kreet startte de PvdA-jongerenafdeling JS zaterdag 29 februari een campagne tegen het tekort aan betaalbare woningen voor jongeren. De petitie is inmiddels 1335 keer getekend. Met de campagne 'Uitgewoond' protesteren de jongeren tegen de jarenlange wachtlijsten, onbetaalbare koop- en huurprijzen en huisjesmelkers. 'Wie modaal verdient, een minimumloon heeft of alleenstaand is, heeft grote problemen. Mensen blijven gedwongen thuis wonen, stellen toekomstplannen uit of af, of raken zelfs dakloos. Dit is geen woningbouw, maar roofofbouw', stellen zij. Met de petitie willen de jongeren de politiek oproepen actie te ondernemen.

Correcties

Het onderzoek naar radiogolven afkomstig van de door een rode dwergster vernielde exoplaneet-atmosfeer ('Planeten', *Mare* 19) stond niet in *Nature*, maar in *Nature Astronomy*. In het stuk 'We sporen steeds meer' (*Mare* 19): CWTS-onderzoeker Thomas Franssen gaat niet meewerken aan de organisatie van een congres over duurzame wetenschap. Op een al bestaand congres – van de European Association for the Study of Science and Technology, om precies te zijn – komt er een panel over dat onderwerp.

'Koenders moet weg'

Petitie eist ontslag hoogleraar om steun aan Syrische strijdgroepen

S-Hot

Voormalig minister Bert Koenders, hoogleraar Vrede, Recht en Veiligheid aan de Universiteit Leiden, moet worden ontslagen, vindt journalist Eric van de Beek.

DOOR SUSAN WICHGERS Samen met de Syrisch-Nederlandse Hanan Shamoun overhandigde hij maandag een petitie aan vice-decaan Koen Caminada van de Faculty of Governance and Global Affairs waar Koenders is aangesteld.

De petitie was bij de overhandiging ruim zeshonderd keer onder-

tekend. Er mochten geen foto's of video's worden gemaakt, zegt Van de Beek. 'De universiteit wilde waarschijnlijk niet teveel publiciteit.'

Van de Beek stelt in de petitie dat het een 'gotspe is dat Universiteit Leiden uitgerekend deze voormalige bewindsman heeft benoemd' en dat Koenders zou moeten worden ontslagen.

Koenders werd in 2018 door *Trouw* en *Nieuwsuur* beschuldigd van het bevoorraden van strijdgroepen in Syrië die door het Openbaar Ministerie (OM) als terroristisch worden beschouwd – een actie waarvoor hij overigens steun

kreeg van de Tweede Kamer. Vorig jaar zei Koenders tegen *BNR* dat hij het nog steeds 'een verantwoord besluit' vindt.

Van de Beek was al ver voor de onthulling in 2018 met het onderwerp bezig, vertelt hij telefonisch. 'Het viel me op dat kranten er niet over schreven, dus ben ik me er zelf in gaan verdiepen.'

Volgens Van de Beek was Koenders zich ten tijde van zijn ministerschap heel bewust van wat hij steunde, omdat Amnesty International hem daarover had ingelicht. 'Deze meneer heeft het strafrecht met voeten getreden. Hoe is het

mogelijk dat hij niet vervolgd wordt?'

Daarnaast verbaast het hem dat Koenders aangesteld is als hoogleraar Vrede, Recht en Veiligheid. 'Ik kan me niet voorstellen dat het universiteitsbestuur hier niet van op de hoogte is.'

Volgens Van de Beek is er tijdens de overhandiging goed geluisterd, en is hem beloofd dat het besproken gaat worden met het college.

Binnen drie weken reageert het bestuur op de petitie, laat vice-decaan Koen Caminada weten. Koenders heeft niet gereageerd op vragen van *Mare*.

Neem zelf je computer mee

De bètafaculteit denkt na over een **bring your own device-aanpak in het onderwijs**.

Bij Geesteswetenschappen zijn er docenten die laptops in de collegezaal verbieden, maar bij de faculteit der wiskunde en natuurwetenschappen (FWN) willen ze de andere kant op.

In de nieuwbouw waar nu druk aan gewerkt wordt, moeten eigenlijk zo min mogelijk computerzalen komen; flexibele onderwijszalen zijn veel handiger.

De sleutelterm is 'bring your own device': studenten nemen zelf de ap-

paratuur – in de praktijk: een laptop – mee. Bij de faculteitsraadsvergadering van afgelopen maandag werd een onderzoek daarover besproken. Meer dan 97 procent van de ondervraagde studenten brengt al een apparaat mee voor het onderwijs, zo blijkt (al telt een mobieltje om Kahoot mee te doen ook).

Het onderzoeksrapport schetst de huidige praktijk: 'Docenten die stekkerdozen meenemen naar het practicum vanwege onvoldoende stroompunten. Ook worden met regelmaat de stekkers uitgetrokken van de vaste pc's in de Gorklauszalen om laptops te kunnen

laden, dit leidt momenteel vaak tot storingen bij het gebruik van de computerzalen.'

'Je legt wel een uitgave van zes à zevenhonderd euro neer bij de studenten', merkte BFW-student Sam Kuilboer op. Een notebook is goedkoper, maar bèta-onderwijs brengt systeemeisen met zich mee die de prijs omhoog drijven. 'We vragen studenten ook om boeken te kopen, toch?', vroeg decaan Michiel Kreutzer.

Kuilboer: 'Maar daarbij helpen de studieverenigingen om de prijzen laag te houden. Zo'n stap is hier helemaal overgeslagen.'

Een aanpak waarbij studenten via de universiteit goedkoop een laptop die aan alle eisen voldoet kunnen kopen, zou zijn voorkeur hebben. Kreutzer: 'Dat zou fantastisch zijn, zeker als het universiteitsbreed kan.'

Dat betekent allemaal niet dat de FWN-studenten volgend collegejaar al allemaal hun eigen *device* moeten *bringen*. Er moet vergaderd, voorwaarden gesteld, afspraken over software gemaakt, enzovoort. 'Er is nog geen plan van aanpak', vatte Kreutzer het samen. Maar: 'Het lijkt meer een kwestie van *hoe*, dan van *of*, aldus raadsvoorzitter Christiaan van Buchem. **BB**

Dodelijke brand was aangestoken

De brand waarbij de Chinese promovendus Maolin Zhang op 17 januari vorig jaar om het leven kwam, is aangestoken. Sean M., een buurman van Zhang in het appartementencomplex in Hillegom, heeft een volledige bekentenis afgelegd.

Dat bevestigt het Openbaar Ministerie in *de Volkskrant*. M. werd gear-

resteerd nadat zijn familieleden belastende verklaringen aflegden. Hij zit sinds april in voorarrest. Psychiatrisch onderzoek heeft vastgesteld dat hij zwakbegaafd is. De zaak wordt naar verwachting in juni inhoudelijk behandeld.

Het overlijden van Zhang had veel impact in zowel Leiden als in Hillegom. Hij werkte in Leiden aan zijn

promotie in de radio-astronomie, om een carrière op te bouwen en daarmee zijn ouders en grootouders, die in een klein dorp in het zuidoosten van China wonen, financieel te ondersteunen. Collega's zetten na zijn dood een crowdfundingactie op om geld voor Zhangs familie in te zamelen, waarmee bijna 75 duizend euro werd opgehaald.

Hoogleraar theoretische sterrenkunde Vincent Icke, tevens beeldend kunstenaar, maakte drie kunstwerken ter nagedachtenis aan Zhang. Twee daarvan gaan naar China, naar zijn ouders en zijn oude universiteit in Beijing. De gezamenlijke onthulling had op 21 februari moeten plaatsvinden, maar werd afgelast vanwege de crisis rondom het coronavirus. **AK**

Gezakt door nakijkfouten

Geneeskundestudenten onaangenaam verrast

Bijna zestig geneeskundestudenten die dachten dat ze een vak gehaald hadden, bleken weken later ineens te zijn gezakt of hadden een lager cijfer.

DOOR TIRZA PULLEMAN Het gaat om het derdejaars vak waarin verschillende disciplines zoals oogheelkunde en dermatologie langskomen. Daarvoor moesten ruim 300 studenten een deelttoets, een werkstuk en een eindtoets maken.

'Mijn cijfers zijn twee keer verlaagd', vertelt een derdejaars geneeskundestudent die liever anoniem blijft. 'Voor de deelttoets kreeg ik een 7. Dat bleek later een 6,6. Bij de eindtoets gebeurde precies hetzelfde. Mijn eindcijfer is nog steeds een 7, dus voor mij maakt het niet zoveel uit. Maar ik ken ook studiegenoten die eerst blij waren en weken later teleurgesteld werden omdat ze alsnog moesten herkansen.'

Bij het berekenen en invoeren van de cijfers, ging het keer op keer mis, blikt blokcoördinator en docent Dorothea Touwen terug. 'Het leek wel een slechte soap.'

Het begon bij de cijfers van de deelttoets: die waren al afgerond, terwijl ze één getal achter de komma moesten hebben. 'Erg vervelend, want nadat studenten hun cijfers al hadden gezien, werden die alsnog aangepast.'

Vervolgens werden ook de cijfers van de eindtoets afgerond aangeleverd. Maar dat hadden de docenten wel op tijd door. Alleen: toen ze de cijfers lieten herberekenen door het ICLON, het centrum dat de tentamens behandelt, ging het alsnog fout.

'Bij het herberekenen bleek de gokkans op nul te staan', zegt Touwen. 'Ik begrijp nog steeds niet hoe dat kon gebeuren. De gokkans representeert het aantal vragen dat je sowieso goed zou hebben als je de toets willekeurig invult, en wordt van je eindcijfer afgetrokken (zie kader).'

Gevolg: de cijfers van bijna zestig studenten werden naar beneden toe bijgesteld. Dat moest van de examencommissie, die vindt dat cijfers op diploma's de werkelijkheid moeten representeren.

Daarna ging het nogmaals mis. Want ook het bericht dat op 19 fe-

bruari de echte cijfers bekend werden, bleek niet te kloppen: na een week hadden velen nog steeds een te hoog cijfer in uSis staan.

'We hebben blijkbaar het verkeerde bestand naar uSis gestuurd. Dat

bestand zijn we nu ook kwijt.'

Voor de derde keer kregen studenten te horen dat ze lagere cijfers zouden krijgen. 'Raar', vindt de student. 'De docenten hadden langer de tijd moeten nemen voordat ze

de cijfers online zetten. Zeker na de eerste keer.'

'Ik heb er wel van geleerd', sluit Touwen af. 'Ik zal die gokkans beter controleren. Maar zullen andere blokcoördinatoren dat ook doen?'

De gokkans, hoe werkt die eigenlijk?

Hoeveel vragen van een meerkeuze-toets zou je goed hebben, als je alles willekeurig invult? Dat is de gokkans, en hangt af van het aantal antwoordmogelijkheden. Stel dat een toets bestaat uit vragen met vier antwoordopties, dan is de kans dat je een vraag goed gokt 25 procent. Voor de gehele toets geldt dan dat je 25 procent goed zou hebben als je alles willekeurig invult.

Arjen de Vetten van het Interfacultair Centrum voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Nascholing (ICLON) geeft een rekenvoorbeeldje: 'Stel de toets bestaat uit 80 vragen met vier antwoordmogelijkheden. Zonder gokkans scoor je bij 0 vragen goed een 1, bij 40 vragen goed een 5,5 en bij 80 vragen goed een 10. Maar bij

deze toets geldt een gokkans van 25 procent. Dan verwacht je dat je in dit geval 20 vragen goed gokt. Die 20 vragen tellen niet mee bij het berekenen van het cijfer. Concreet betekent dit dat je bij 20 vragen goed een 1 haalt. Voor een 5,5 heb je nu ineens 50 goede antwoorden nodig, 80 vragen goed betekent wel nog steeds een 10.'

De gokkans verklaart ook hoe het kan dat de geneeskundestudenten met de laagste cijfers meer getroffen werden door de cijferbijstelling dan studenten met een hoger cijfer. 'Iemand met 25 van de 80 vragen goed heeft zonder correctie van de gokkans 25/80 = 31,3 procent van de vragen goed. Na de correctie (het weglaten van de 20 vragen die je naar verwachting door gokken goed beantwoord

hebt) heeft een student als het ware maar 5 van de resterende 60 vragen goed. Dat is slechts 8,3 procent, veel lager dan het oorspronkelijke percentage. Iemand die 70 van de 80 vragen goed beantwoordt, scoort voor de correctie 70/80 = 87,5 procent. Na de correctie van de gokkans, heeft deze student nog steeds 50 van de 60 vragen goed. Dat is 83,3 procent, en dat is niet veel lager dan 88 procent.'

De gokkans klinkt oneerlijk, maar dat is het volgens De Vetten niet: 'Je wilt toetsen of studenten bepaalde kennis hebben. Bij een meerkeuzevraag, geeft de docent eigenlijk al informatie weg, omdat het juiste antwoord ertussen staat. Dit is wat de gokkans corrigeert en dat is dus heel eerlijk.'

Minister blij met beursplannen

Minister Van Engelshoven van hoger onderwijs 'omarmt' de plannen van de universiteiten en wetenschapsfinancier NWO om minder nadruk op beurzen te leggen.

Dat schrijft ze in een brief aan de Tweede Kamer. De druk op wetenschappers neemt al maar toe. Naast onderwijs geven aan steeds meer studenten moeten zij ook knokken om beurzen waarmee ze hun onderzoek kunnen doen. Deze subsidieafhankelijkheid trekt een zware wissel op wetenschappers: het kost veel tijd om een beursaanvraag te schrijven en maar een klein gedeelte wordt gehonoreerd. Deze constante competitie om geld verstikt de onderzoeker. Op verzoek van minister Van Engelshoven van hoger onderwijs hebben universiteitsvereniging VSNU en wetenschapsfinancier NWO plannen bedacht om de beursdruk wat te verlagen.

Zo kunnen wetenschappers doorlopend aanvragen indienen, bleek uit de plannen die in januari zijn gepubliceerd. 'Onderzoekers krijgen meer ruimte een voorstel in te dienen wanneer het "rijp" is. Dit voor-

komt dat een voorstel, onder druk van een deadline, wordt ingediend terwijl het daar nog niet klaar voor is, schrijven de organisaties. Als een wetenschapper dan toch een onaf voorstel indient dan volgt er een sanctie: diegene mag een tijdje geen nieuwe beursaanvraag indienen.

Verder onderzoekt de NWO invoering van quota voor subsidies met een bijzonder hoge aanvraagdruk. Als die quota er komen dan moeten de universiteiten meer aan ondersteuning en voorselectie gaan doen.

De organisaties schrijven wel dat 'deze maatregelen zijn gericht op de korte en middellange termijn. Het op langere termijn oplossen van deze structurele knelpunten vereist extra middelen en meer continuïteit in de wetenschapsfinanciering vanuit de overheid.'

Van Engelshoven is blij met de voorstellen, schrijft ze in een reactie aan de Tweede Kamer. Het 'zijn belangrijke stappen in de goede richting om ervoor te zorgen het aantal aanvragen afneemt, bij een gelijkblijvend onderzoeksbudget.' Meer geld komt er dus niet bij. **VB**

Kritiek op studenten-enquête

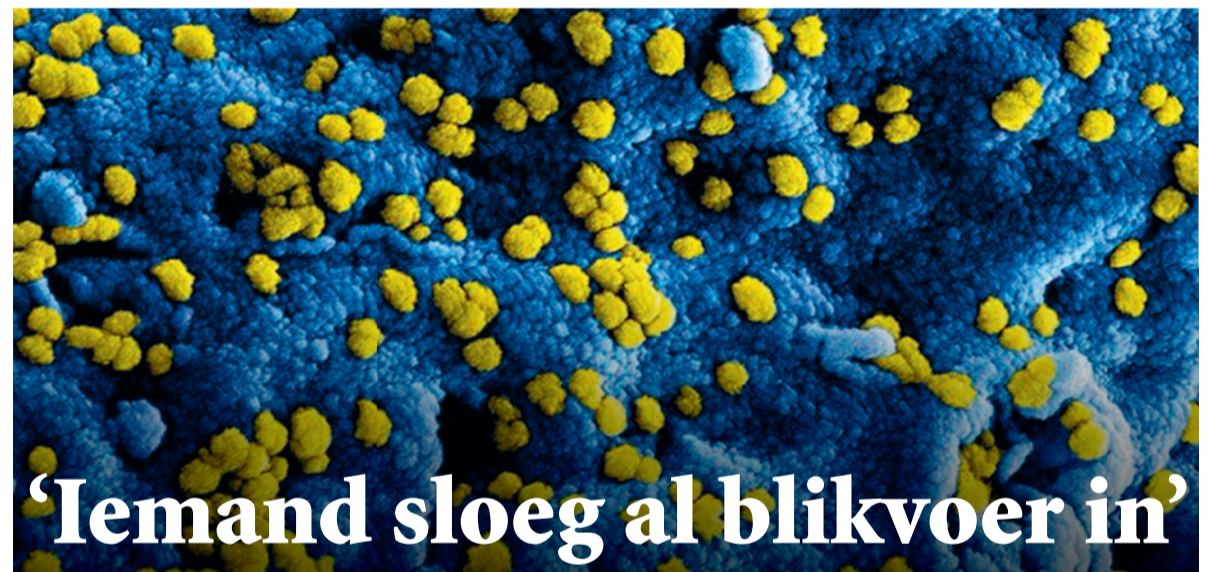
De Jonge Democraten (D66) vinden de Nationale Studenten Enquête (NSE) onbetrouwbaar, en roepen Onderwijsminister Van Engelshoven op om een alternatief te ontwikkelen.

De D66-jongeren uiten stevige kritiek op de enquête. Voorzitter Anabel Broer: 'De NSE is te onduidelijk en wordt te weinig ingevuld om van elke opleiding een betrouwbaar beeld te krijgen. Het is daarnaast onduidelijk hoe de algemene score

per universiteit wordt bepaald, terwijl deze wel als hard cijfer wordt gepresenteerd.'

Al eerder waren onderwijsinstellingen kritisch op de NSE. De hogescholen stapten in maart 2019 per direct uit de enquête en maakten de resultaten van dat jaar niet bekend.

Studiekeuze123, de stichting achter de NSE, evalueert momenteel de enquête. Broer: 'Laten we tot die tijd niet teveel waarde hechten aan de plakaten met 'beste opleiding' die menig universiteit heeft hangen.' **TP**

'Iemand sloeg al blikvoer in'

> Vervolg van de voorpagina

Even verderop zit Oumaima (20, tweedejaars) te studeren. Zij maakt zich nauwelijks zorgen om het mogelijke virus in het gebouw. 'Ik ken ook niemand die in de stress zit. Er worden grappen over gemaakt.'

En wat als de student toch besmet blijkt te zijn? 'Dat zou wel onhandig en onprettig zijn', zegt ze, 'omdat je dan misschien twee weken in quarantaine moet of het gebouw op slot gaat.'

Eerstejaars Tuva uit Noorwegen is ook niet zo bang, maar ze kent wel een student op haar gang die zich ernstig zorgen maakt. 'Haar ouders

willen dat ze naar huis komt en ik zag haar allemaal blikvoer inslaan voor het geval er wel een uitbraak komt.'

In een studiehoek zitten vier studenten te werken aan een opdracht. Geen van hen wil reageren met naam. 'We weten nog niet goed wat we ervan vinden', verklaren ze.

Een jongen zegt dat hij zich in ieder geval geen zorgen maakt om zijn gezondheid. En wat als de zieke student wel met corona besmet blijkt te zijn? 'We weten niet of we dan allemaal in quarantaine moeten', antwoordt een studente. 'Daar zijn wel geruchten over.'

Een personeelslid achter de informatiedesk wil niet zeggen of ze veel

vragen krijgt van studenten. 'Daarvoor mag je bellen met woordvoering', reageert ze.

Overigens heeft de Universiteit Leiden aangescherpte regels opgesteld voor studenten die een aan de universiteit gerelateerde reis gaan maken. Studenten mogen niet afreizen naar gebieden met een oranje of rood reisadvies van het Ministerie van Buitenlandse zaken.

Een reis naar geel gebied moet worden goedgekeurd door het Internationaal Incidententeam van de universiteit (ITT). Studenten kunnen hiervoor contact opnemen met de studieadviseur, het *international office* of de buitenlandcoördinator. **SVL**

'Niemand draagt hier mondkapjes'

'Vooral bij Chinese medewerkers bestaat het beeld dat de ziekte hier in Nederland niet heel serieus wordt genomen. De overheid grijpt niet in, en niemand draagt mondkapjes. Zij willen liever thuiswerken.'

Dat vertelde farmacoloog Koen van Hasselt maandag in de raadsvergadering van de faculteit wiskunde en natuurwetenschappen. 'Er bestaat angst voor het virus.'

Omgekeerd lijkt ook niet iedereen te weten wat ze met mensen uit China aan

moeten. 'Een collega van mij kwam terug uit China', aldus chemicus Sylvestre Bonnet. 'Moest zij thuisblijven? Nee, zei haar baas: wij volgen hier in Leiden de adviezen van het RIVM. Maar haar vriendin die ook uit China kwam, kreeg van haar baas het verzoek om thuis te blijven.'

'Dit gaat dus in tegen elke mail die haar leidinggevende dagelijks krijgt', merkte de nieuwe decaan Michiel Kreutzer op.

Hoofd bedrijfsvoering Dirkje Schinkelshoek benadrukte het belang van openheid en inclusiviteit. 'Weet je hoe

groot China is? Dat zou dan zogenaamd allemaal gevaarlijk zijn.' Eén bèta-promovendus uit Wuhan komt wel echt uit het risicogebied, maar die vormt geen bedreiging voor de Leidse collega's omdat hij of zij daar in quarantaine zit.

Schinkelshoek: 'Als iemand zich echt niet prettig voelt bij de huidige situatie, moet hij of zij met de leidinggevende overleggen over thuiswerken, of over de omstandigheden waarbij er nog wel op de faculteit gewerkt kan worden. Maar iedereen een mondkapje, dat gaat gewoon niet gebeuren.' **BB**

Wat we van Cuba kunnen leren

Leidse artsen op bezoek in de communistische republiek

'Ik ben jaloers op hoeveel tijd huisartsen in Cuba hebben voor een patiënt.' Foto Gerrit Roorda

Leidse medici gingen naar Cuba om te kijken hoe de gezondheidszorg daar functioneert. Verbaasd goed, vinden ze.

DOOR VINCENT BONGERS Cuba ligt zo'n 160 kilometer van het uiterste puntje van Florida. Sinds de revolutie van 1959, geleid door Fidel Castro, is het

een communistische republiek. De Verenigde Staten hebben een economisch embargo ingesteld tegen het eiland, wat de handel zeer bemoeilijkt.

Desondanks is de Cubaanse gezondheidszorg gratis en van een hoog niveau, merkte universitair docent aan het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC) en huis-

arts Paul Jonas, toen hij het eiland acht jaar geleden bezocht voor een fietsvakantie. Hij bedacht dat het wel eens nuttig kon zijn om Nederlandse artsen en artsen in opleiding er stage te laten lopen.

'Het is eigenlijk volkomen uit de hand gelopen', zegt Jonas. 'Ik ben met pensioen, maar leid nog steeds huisartsen op. Op Cuba zag ik toen dat de gezondheidszorg prima was. Wat kort door de bocht gesteld zijn de cijfers vergelijkbaar met die van Nederland. Er is een lage kindersterfte en de gemiddelde levensverwachting is 79 op Cuba en in Nederland 82. We zijn er toen met een groep van het LUMC een week heen geweest. Het is sindsdien steeds verder gegroeid.'

In januari verbleef een groep van Leidse artsen en wijkverpleegkundigen uit Amsterdam een maand op Cuba. De nadruk lag deze keer op ouderengeneeskunde. Onlangs spraken de deelnemers erover tijdens een symposium in het LUMC.

Een huisarts op Cuba heeft ongeveer duizend patiënten, dat is veel minder dan in Nederland. 'De praktijk van de arts is heel herkenbaar in een wijk', aldus Michelle Colijn, huisarts in opleiding.

'Iedereen weet meteen waar je moet zijn. Er liggen allerlei pamfletten in de spreekkamer. Als het hartstikke druk is, gaat de huisarts voorlichting geven. Je kunt heel veel ziekten voorkomen door je levensstijl aan te passen.'

Alle Cubanen gaan ook minstens

een keer per jaar naar de huisarts, ook als ze helemaal gezond zijn. Verder wordt de bevolking ingedeeld in risicogroepen. Die indeling bepaalt hoe vaak iemand jaarlijks naar de huisarts moet.

'Die preventiekant is bere-interessant voor Nederland', vindt Jonas. 'Dan moeten we wel meer huisartsen gaan opleiden. Het vak wordt er echter niet aantrekkelijker op. Want de administratie en de druk van zorgverzekeraars knijpen de keel van de arts haast dicht.'

'Cuba is een land van grote tegenstellingen tussen arm en rijk, ondanks het socialisme', zegt Gerrit Roorda, die de opleiding tot huisarts volgt en mee naar Cuba was. 'Er wordt ook uit prullenbakken gegeten. Door de economische blokkade zijn er veel tekorten. Toch weten de bewoners er het beste van te maken en zijn ze trots op hun systeem. Ik ben jaloers op hoeveel tijd huisartsen hebben voor een patiënt. Het is geen goed verdienend beroep daar. Ze krijgen zestig euro per maand, en klussen soms bij in de toerisme-industrie.'

De gezondheidszorg is een speerpunt van het regime, vertelt Roorda. 'Het is ook een instrument om politieke goodwill mee te kweken. Cuba exporteert namelijk artsen en zorgprogramma's. Zo is er bijvoorbeeld het oogheelkundeproject *Operación Milagro* dat veel niet-Cubanen gratis aan blindheid behandelt.'

De Cubanen maken een groot deel van hun medicijnen zelf. 'Tien

van de zestien vaccins die ze standaard geven, worden op het eiland zelf geproduceerd. Verder is het wel behelpen, want kopen bij de Amerikaans farmaceuten kan niet. Datzelfde geldt voor apparatuur, er is bijvoorbeeld een tekort aan rolstoelen en rollators. Producenten uit andere landen handelen niet met Cuba uit angst voor represailles van de VS.'

Maar Cuba heeft toch een totalitair regime dat de persoonlijke vrijheid beperkt? 'Dat is voor rekening van *Mare*', zegt Jonas. 'Het is een vrij land, maar ze zijn bang voor Amerikanen die de boel in de war komen schoppen. We worden echt niet in de gaten gehouden als we daar zijn.'

Volgens Roorda zijn er de nodige beperkingen. 'De staat is zo georganiseerd dat mensen niet gewend zijn om kritisch na te denken. Over sommige onderwerpen krijg je niet heel makkelijk duidelijkheid. Politiek gaan ze uit de weg. Ik ben zelf specifiek voor de ouderenzorg naar Cuba gegaan. De rol van de familie is daar erg groot. Ze willen echt niet dat ouderen in een verpleeghuis terecht komen. Daar offeren ze veel voor op.'

Hij geeft toe: 'Het is natuurlijk niet heel reëel om de Cubaanse aanpak in zijn geheel in Nederland toe te passen. Maar het is wel mogelijk om meer proactief en preventief te werken. Ouderen in de wijk beter leren kennen en in kaart brengen wat nu de kwetsbare personen zijn. Daar zijn ze in Cuba heel goed mee bezig.'

Lamme Leidse Memes

Foto Eht Collaboration

Zingende zwarte gaten

Lorentz-professor Gia Dvali zoekt overeenkomsten in de fysica

Volgens theoretisch natuurkundige Gia Dvali lijkt de natuurkunde van zwarte gaten op die van andere zeer dichte materialen. Als dat klopt, heeft het belangrijke implicaties voor zowel de experimentele fysica als de sterrenkunde én de quantum-informatica.

DOOR BART BRAUN 'Met twee mensen heb je geen feestje', begint Gia Dvali zijn uitleg. De Georgiër is hoogleraar in New York en München, maar dit jaar zit hij op de Lorentz-leerstoel van de Universiteit Leiden. 'Een feestje wordt pas leuk als er meerdere mensen zijn. Elk van de mensen op zich is maar een beetje interessant. Eentje is kunstenaar, de ander maakt muziek, met iedereen valt wel een babbeltje te maken. Niet een van hen is leuk genoeg om je op het feestje te houden, maar als er maar genoeg mensen zijn, ga je van gesprek naar gesprek en kom je niet meer weg.'

Bij natuurkundige deeltjes, die geen last hebben van vermoeidheid of bier dat opraaft, is dat nog veel sterker zo. Als je maar genoeg deeltjes bij elkaar stopt ontstaat er wat natuurkundigen kritische verzadiging noemen. En zulke systemen doen iets speciaals – volgens de berekeningen van Dvali, althans.

Het bekendste voorbeeld van zo'n verzadigd systeem zijn zwarte gaten. Dvali benadert die als een portie enorm dicht op elkaar gepropte deeltjes die zachte gravitonen heten. In dat systeem ontstaan, zo rekenden hij en zijn collega Cesar Gomez uit, zogeheten Goldstone-bosonen, die hij omschrijft als 'geluidsgolven, maar dan met een enorm lage frequentie.'

Dat betekent helaas niet dat je met een geavanceerde ruimte-microfoon zou kunnen luisteren hoe de zwarte gaten als kosmische walvissen naar elkaar zingen. De gaten zijn nou net zwart omdat zelfs licht niet snel genoeg gaat om eruit te kunnen ontsnappen, en dat geldt dus ook voor de Goldsto-

ne-bosonen. Ze bestaan misschien wel, maar je kunt ze niet meten. Zo blijft je theoretische natuurkunde wel erg theoretisch.

Volgens Dvali, echter, zijn zwarte gaten niet de enige natuurkundefeestjes in het heelal. Als je systeem maar genoeg deeltjes bevat, komen de bosonen vanzelf. Sterker nog: hij denkt dat er nog meer overeenkomsten met zwarte gaten zouden moeten zijn, bij de kritische verzadiging van zogeheten Bose-Einstein-condensaten.

Als u het tot hier in het stukje heeft gered, weet u waarschijnlijk al dat Albert Einstein een behoorlijk prominente natuurkundige was. Samen met de Indiër Satyendra Nath Bose – waar de 'bosonen' hierboven ook naar vernoemd zijn – ontwikkelde hij een statistische beschrijving van lichtdeeltjes en gasmoleculen. Uit die statistiek volgde dat er een unieke vorm van materie moest bestaan: als je een ijl gas maar hard genoeg afkoelt – we hebben het nu over minieme fracties van een graad boven het absolute nulpunt van $-273,15^{\circ}\text{C}$ – zijn de losse atomen niet meer van elkaar te onderscheiden en vormen ze als het ware één gezamenlijk superatoom met allerlei rare eigenschappen. Die overgang naar de rare materievorm is analoog aan de vorming van druppels uit waterdamp, vandaar dat het een 'condensaat' heet.

Het goede nieuws is dat zulke condensaten echt gemaakt kunnen worden. In 1995 lukte het voor het eerst, in 2001 werden de bijbehorende Nobelprijzen uitgerekend. Het slechte nieuws is dat het best wel moeilijk is, want meer dan 273 graden onder nul is echt ongenadig koud. Het maakt het ook heel lastig om aan die condensaten te meten, want als je er iets mee wilt gaan doen, worden ze al gauw te warm. 'Niemand heeft ooit een Bose-Einstein-condensaat naar het kritisch verzadigingspunt gepusht', weet Dvali ook wel. 'Dat zouden heroïsche experimenten zijn. Zelfs de laagste temperaturen in laboratoria zijn mogelijk nog te hoog.'

Maar als iemand het zou doen,

voorspellen de sommen van Dvali en zijn collega's, dan zou je daar ook zulke Goldstone-bosonen moeten krijgen, én ook andere typische zwarte-gat-fysica als Hawkingstraling en Bekenstein-entropie. De precieze uitleg van die twee bewaren we voor een andere keer, want u bent ook maar een mens. Over die overeenkomsten tussen ogenschijnlijk heel verschillende dingen – unitariteit, noemt hij het – gaat Dvali's lezing van deze woensdag.

Als het klopt, werkt het ook twee kanten op: dan kan je aan de hand van Bose-Einstein-condensaten iets zeggen over het gedrag van zwarte gaten. Sterrenkundigen kunnen vervolgens kijken of dat klopt. Zo zouden de metingen aan de Hawking-straling die zwarte gaten uitzenden een rafeliger patroon moeten opleveren dan je volgens eenvoudiger fysica verwacht, en zouden zwarte gaten aanzien-

lijk langer moeten meegaan.

Dvali hoopt dat zijn natuurkunde ook helpt begrijpen hoe zwarte gaten informatie opslaan. Een zwart gat heeft namelijk een keihard fysisch maximum aan hoeveel informatie je in een bepaalde hoeveelheid ruimte kan proppen. Als je zoveel informatie in een, zeg, kubieke centimeter hebt gestopt dat de boel instort tot een zwart gat, zit 't echt vol: nog meer informatie erbij en je zwarte gat wordt groter.

'U heeft liever gewoon een USB-stick, zegt u? Mijn punt is niet dat zwarte gaten ook echt effectief moeten zijn; *who cares?* Misschien is er een toepassing in *quantum-computing*. Voor mij is het hoofdzaak om de achterliggende natuurkunde te begrijpen.'

Gia Dvali, Colloquium Ehrenfestii: Universality of Laws of Information and Unitarity

Lorentz-professor

Nobelprijswinnaar Hendrik Antoon Lorentz (1853-1928) was de eerste hoogleraar theoretische natuurkunde van Nederland. In nagedachtenis aan hem kent de Universiteit Leiden een Lorentz-instituut, een Lorentz-centrum, een Lorentz-zaal en, sinds 1955, een Lorentz-leerstoel. Dat laatste is een gasthooglerarschap voor een jaar, en wordt traditioneel uitgevoerd door zwaar-

gewichten uit de theoretische natuurkunde. Nobelprijswinnaars, of grootheden als Sir Roger Penrose of quantumcomputerveteraan Seth Lloyd. De invulling van het hooglerarschap staat vrij, maar de Lorentzprofessor moet spreken op een Ehrenfest-colloquium, een natuurkundige discussieavond die in 1912 werd ingesteld door Lorentz' opvolger Paul Ehrenfest.

Wetenschap

Kobaltketen

Die batterijen die overal inzitten tegenwoordig heten dan misschien lithium-ion-batterijen, maar er gaat ook kobalt in. De schatting is dan ook dat de vraag naar dat metaal de komende jaren flink zal stijgen, al zijn de schatters het er niet helemaal over eens of de vraag slechts vier keer zo wordt of zelfs meer dan twintig keer zo hoog. In het vakblad *Resources, Conservation & Recycling* bestuderen vier Leidse milieuwetenschappers de vraag hoe kwetsbaar de aanvoer van kobalt eigenlijk is.

Er zijn wat potentiële problemen, zo blijkt. Zo is er welgeteld één echte kobaltmijn op de wereld, in Marokko. 98 procent van de wereldproductie komt uit mijnen die eigenlijk om een ander metaal zoals koper draaien, en waarbij kobalt een bijproduct is. Dat betekent dat als de vraag naar het belangrijkste metaal instort, de aanvoer van kobalt uit die mijn ineens kan stoppen. Je zou denken dat de zuivering, waarbij de kobalt van de stenen en andere metalen wordt gescheiden, plaatsvindt vlakbij de mijn zelf, maar dat is dus lang niet altijd zo. Bijna de helft van dat werk vindt plaats in China. Meer dan de helft van het daadwerkelijke opgraven van het metaal gebeurt in Congo-Kinshasa, een van de minst stabiele landen ter wereld. Het zou allemaal nog zorgwekkender worden als de handel plaatsvond bij slechts een handjevol machtige bedrijven die een centrale plek in de keten hebben. *Guess what?* Dat is ook zo, al valt het in kobaltbusiness nog mee vergeleken met sommige andere stoffen.

Kortom: 'Het risico op verstoring van de kobaltaanvoer is hoog.' Om de keten te verstevigen, zou het volgens de auteurs handig zijn als er wereldwijd wat meer mijnen en raffinaderijen open gingen.

Chystantenwortels

Planten kunnen ziek worden van schimmels die in de bodem leven. Eigenaren van kassen willen daarom nog wel eens de grond in hun kas steriliseren.

Promovenda Hai-kun Ma beschrijft in *Applied Soil Ecology* een andere benadering: wat als je die grond niet steriliseert, maar juist volstopt met bacteriën en schimmels waar de plant geen last van heeft, of zelfs van kan profiteren. Veel planten scheiden stoffen af die "goede" micro-organismen een opkонтje geven, dus als je grond gebruikt waarop jouw gewas al heeft gestaan, zou dat een goede bron zijn om die micro-organismen vandaan te halen.

Ma en haar collega's van het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO) gingen aan de slag in de chrystantenkweek: werkt het echt? Ja, en nog beter dan grond waar alleen chrystanten in hebben gestaan is buitengrond waar behalve chrystanten ook nog wat wilde planten op groeiden. Die probiotica-behandeling van de grond vereist wel dat je de grond in je kas eerst steriliseert. Steriliseren en dan niet de micro-organismen erbij laten levert op zich ook goede planten op, maar in die grond duiken vervolgens relatief veel ziekmakende schimmels op.

Opinie

De welvoorziene keuken, met op de achtergrond Jezus bij Martha en Maria (1566), geschilderd door Joachim Bueckelaer. Foto Rijkmuseum

Vlees (ver)kopen is geen neutrale zaak

Universiteit moet handelen naar de resultaten van klimaatonderzoek

Hoewel duurzaamheidsbeleid zonder meer belangrijk is, is er op onze borden het meeste te winnen, betoogt **Tobias den Haan**. Daarom moet de universiteit stoppen met het verkopen van vlees.

Al bijna twee jaar studeer ik in Leiden 'Philosophy: Global and Comparative Perspectives'. Als eerste in mijn familie die naar de universiteit gaat

voel ik mij oprecht vereerd om elke dag naar zo'n historisch instituut te mogen reizen. Als jonge filosofiestudent heb ik bewondering voor mensen die uitdagend onderzoek doen en die met hun werk de menselijke kennis uitbreiden of een betere wereld willen creëren.

Maar ik verbaas me toch over het assortiment van onze cafetaria's. Er is namelijk nog veel vlees te koop in de horecagelegenheden van de universiteit. Natuurlijk is het normaal dat er

voedingsmiddelen worden verkocht, maar de verkoop van vlees is niet zo'n neutrale zaak.

Momenteel begeven we ons in een klimaatcrisis. Het versterkte broeikas-effect leidt wereldwijd tot een trend van temperatuurstijging met frequente uitschieters – drie weken geleden was het maar liefst 18° Celsius op Antarctica. Een trend van hogere temperaturen kan zeer schadelijke gevolgen hebben voor biodiversiteit, voedselzekerheid en de bewoonbaar-

heid van sommige gebieden van de wereld. Naast hogere temperaturen hebben we ook te maken met hogere kans op allerlei natuurrampen en extreme *weather events*.

Dit alles leidt ertoe dat sommige wetenschappers in de natuur- en klimaatwetenschappen spreken van een soort planetair breekpunt. Na zo'n breekpunt is het goed mogelijk dat verschillende negatieve gevolgen van klimaatverandering niet meer te voorkomen zijn en elkaar zelfs zullen versterken. Ook sterven alarmerende aantallen plant- en diersoorten in rap tempo uit.

De klimaat- en ecologische crises hebben allerlei aandrijvers, waarvan het verbranden van fossiele brandstoffen – voor transport, het opwekken van energie etc. – waarschijnlijk de bekendste is. Maar toch ligt een groot deel van de verantwoordelijkheid op ons bord. De productie van dierlijk vlees is in recente jaren steeds vaker en steeds nadrukkelijker gelinkt aan klimaatverandering, milieuvontreiniging, de verzuring van oceanen en het verlies van biodiversiteit. Onderzoekers Joseph Poore en Thomas Nemecek vonden na een meta-analyse van ongeveer 38.000 boerderijen dat het verwijderen van vlees en zuivelproducten tot grote vermindering van voedsel-gerelateerde uitstoot en vervuiling zou leiden.

Zulk soort conclusies zijn niet uniek, maar worden juist steeds vaker gepubliceerd. Daarom vraag ik mij af waarom de Universiteit Leiden, als instituut voor de wetenschap, nog niet concreet handelt naar de resultaten van zulk wetenschappelijk onderzoek. Wetenschap is natuurlijk geen passieve onderneming. De resultaten van onderzoek hebben in het verle-

den zo vaak geleid tot verandering; en ook nu wijst wetenschap ons in de richting van gedragsverandering.

Daarnaast hangen er erg urgente ethische vragen aan zulk soort conclusies. Hoe kunnen wij verantwoordelijkheden nemen om te weten dat dit disproportioneel (meer dan de gehele transportsector) bijdraagt aan klimaatverandering en milieuvuiling, en daarmee negatieve gevolgen zal hebben voor hen die als eersten de klappen van de klimaatcrisis moeten incasseren?

Het duurzaamheidsdossier van de Universiteit Leiden spreekt nauwelijks over de impact van ons voedsel. Hoewel bezuinigen op elektriciteit en water zonder meer belangrijk is, is er op onze borden juist het meeste te winnen. Daarom verzoek ik de universiteit niet langer vlees te verkopen in haar horecagelegenheden. Zo'n besluit ligt niet alleen in de lijn van wetenschappelijk onderzoek; het signaleert ook dat de Universiteit Leiden wetenschappelijke integriteit, duurzaamheid en haar globale impact serieus neemt. Universiteiten, als instituten waar wetenschappelijke waarden hoog in het vaandel staan, kunnen het voortouw nemen om de klimaatcrisis het hoofd te bieden.

Deze week werd bekend dat de universiteit vanaf aanstaande maandag zal meedoen aan de Nationale Week Zonder Vlees. Dit topinitiatief wil laten zien 'hoe makkelijk en lekker het is om een week lang geen vlees (en vis) te eten'. Als dit voor een week mogelijk en *zelfs makkelijk* is, weet ik zeker dat het ook geen probleem zal zijn om dit vaker te doen. Wat dachten we van heel het jaar? Of voorgedacht?

TOBIAS DEN HAAN is student filosofie

Brief

Wij hebben zelf kennis kunnen maken met universitaire censuur

Wij reageren hierbij op de ingezonden brief 'Studenten journalistiek zijn onder druk gezet, en dat is kwalijk' (*Mare* 18, 13 februari) en het artikel 'Video over Humanities Campus mocht niet publiek worden' (*Mare* 17, 6 februari), beide betreffende de (vermeende?) censuur bij de opleiding journalistiek en nieuwe media.

Beide stukken beschrijven het niet verspreiden van een interview met de bewonerscommissie over de plannen van de universiteit om een campus te realiseren door sloop van de woonhuizen op het Doelenterrein. De universiteit acht die sloop nodig omdat zij voor komende jaren een toename verwacht van vooral buitenlandse studenten.

Dat sloop van 58 goede huizen daarvoor noodzakelijk is, hebben wij meermalen bestreden en dat zullen we blijven doen.

Hier willen wij met name ingaan op de al dan niet bestaande censuur bij

de opleiding journalistiek en nieuwe media.

Wij hebben in 2016 zelf kennis kunnen maken met die censuur toen we werden geïnterviewd en gefilmd door studenten voor hun eindwerkstuk.

Zij vertelden hoe de universiteit had geprobeerd dit tegen te houden, maar door tussenkomst van hun toenmalige docent kregen zij toch toestemming om het item te maken. Zeker is dat de universiteit toen al haar uiterste best deed om te zorgen dat onze kant van het verhaal niet naar buiten kwam.

Het argument van de afdeling communicatie dat de reactie van de universiteit ingegeven wordt door zorgvuldigheid en voorzichtigheid met de bewonersgroep vinden we behoorlijk ongelofwaardig.

Gaat het niet veel meer om voorzichtigheid in het belang van de universiteit zelf?

In de ingezonden brief staat dat een

docent de studenten heeft gezegd om 'niet zomaar alles aan te nemen van de bewonerscommissie, aangezien die volgens hem wel vaker onwaarheden c.q. halve waarheden zou vertellen.'

Dit verbaast ons ten eerste, de betreffende docent heeft ons nog nooit gesproken. En iets als feit presenteren terwijl je het alleen van horen zeggen hebt, zal een docent journalistiek nooit doen, lijkt ons.

Daarom hebben we de volgende vraag aan de docent: heeft u inderdaad gezegd dat de bewonerscommissie wel vaker onwaarheden en halve waarheden vertelt?

Zo ja, wilt u daar dan een of meer voorbeelden van geven?

Zo nee, wilt u dit dan officieel rectificeren?

GINY SCHOEMAKER EN THERESA STEEMAN
Bewonerscommissie De Doelen
(zie www.doelencomplex.nl)

Van Noord naar Zuid

Niet alle Noord-Koreaanse overlopers zijn anti-Kim

Christopher Green deed onderzoek naar Noord-Koreanen die overliepen naar het Zuiden. 'Sommigen zijn trots op hun land.'

DOOR VINCENT BONGERS 'Het idee bestaat dat Noord-Korea een perfecte propagandastaat is', zegt de Britse wetenschapper Christopher Green. 'Uiteraard is dat niet zo: het lukt geen enkel land om die façade in stand te houden.'

Al sinds 1948 regeren Kim Il-sung, zoon Kim Jong-il en kleinzoon Kim Jong-un het land met ijzeren hand. Green promoveerde vorige week op een onderzoek naar Noord-Koreanen die zijn overgelopen naar Zuid-Korea.

'Soms zijn er kleine scheurtjes in het regime zichtbaar', zegt hij. 'Zo was ik op bezoek bij een voetbalschool in de hoofdstad Pyongyang. In elk instituut moet een kamer zijn waar de connecties met de Kim-dynastie worden getoond, een soort museumje eigenlijk. Je vindt er medailles, foto's van loyale medewerkers, dat soort dingen. Maar het middelpunt wordt gevormd door afbeeldingen van de Kim-familie.'

'Kim Jong-un had de school drie jaar eerder bezocht, toen in gezelschap van zijn oom Jang Song-thaek, de nummer twee van het regime.'

In december van dat jaar werd dit

familieid geëxecuteerd. Toen ik er was, hing er nog een gigantisch portret van Kim Jong-un met naast hem zijn doodgeschoten oom. Het propaganda-apparaat was er niet in geslaagd om Jang Song-thaek helemaal uit de geschiedenis te verwijderen. De sfeer bekoelde flink toen mijn begeleiders dat in de gaten kregen en ik werd snel de kamer uitgeleid.'

Green ging 2006 voor het eerst naar Noord-Korea en in 2017 voor het laatst. 'Ik raakte in de jaren negentig geïnteresseerd in het Koreaanse schiereiland. Het begon met het overlopen van Hwang Jang-yop naar Zuid-Korea in 1997. Hij behoorde tot de top van de Noord-Koreaanse Arbeiderspartij en bedacht *Juche*, de filosofische ideologie van de staat. Hij raakte echter gedesillusioneerd in het regime. Ik was toen negentien en zijn verhaal fascineerde mij. Uiteindelijk heb ik zijn memoires vertaald.'

Rond die tijd kwam de migratie van Noord-Koreanen naar het Zuiden echt op gang. 'De grens met China was nogal poreus. In een vrij korte periode kwamen er heel veel nieuwe bronnen ter beschikking. Al snel kreeg ik verhalen te horen van "gewone" Noord-Koreanen. De kennis over Noord-Korea nam ineens enorm toe.'

Het onderzoek dat Green doet is in Noord-Korea onmogelijk. 'Je hebt uiteraard niet zomaar toegang tot het volk. Noord-Koreanen die zijn overgelopen naar het Zuiden kun je wel enquêteren. Deze groep bestaat inmiddels uit 33.000

personen. Toen wij ons onderzoek deden waren dat er iets minder. In totaal werkten 352 personen mee aan de *survey*, rond de honderd zijn geïnterviewd.'

Het bleek een gemêleerde groep te zijn. 'Er zijn behoorlijk wat mensen die vinden dat we niet moeten luisteren naar overlopers, vanwege de *bias*. Ze zouden allemaal tegen het regime zijn. Maar dat het allemaal anti-Kim hardliners zijn, is onzin. Natuurlijk, ze hebben het besluit genomen om te vertrekken. Het is een enorm diverse groep, ook wat betreft economische achtergrond.'

Tussen de 33.000 zitten ook mensen die het idee waarop het regime van Noord-Korea is gebaseerd ondersteunen en Kim Il-sung als een legitieme anti-imperialistische leider zagen. 'Ze vinden hem een echte patriot die goede dingen voor het land heeft gedaan. Er zijn zeker twee generaties in Noord-Korea die positief zijn over die periode. Zij hebben de Koreaanse Oorlog (1950-1953) meegemaakt, en die was afschuwelijk. De opbouw van Noord-Korea was voor hen vooruitgang, waardoor zij ook positiever staan tegenover de ideologie.'

De hongersnoden uit de jaren negentig maakten daaraan een einde. 'Maar het idee dat de staat er was voor de burgers stierf toen. De overheid drukte toen protest keihard de kop in en gaf meer geld uit aan defensie, terwijl er honger werd geleden.' Noord-Korea

is mislukt, gelet op de standaarden waaraan een moderne staat zou moeten voldoen, stelt Green. 'De economie is zwak en sociaal gezien is het land onderontwikkeld. Maar als je naar de cultuur, sport en technologie kijkt, dan zijn er wel de nodige successen te noteren. De overlopers zijn daar in zekere mate trots op. Het verraste me wel dat ze dat ook kenbaar maakten. In Zuid-Korea was het lang niet mogelijk, en heel onverstandig, om te zeggen dat er ook maar iets is om trots op te zijn in het Noorden. Ze uitten die positieve zaken heel voorzichtig, bedekten deze met loyaliteit aan Zuid-Korea. Maar ze maakten het wel duidelijk.'

Een kleine groep is gedesillusioneerd geraakt in het Zuiden en wil terug. 'Sinds 2013 zijn er ook wel Noord-Koreanen teruggegaan. De Noord-Koreaanse overheid probeerde ze ook te lokken. Met enig succes dus, en zover wij dat kunnen volgen zijn deze mensen niet doodgeschoten of in een concentratiekamp gezet.'

Hoe zien de Zuid-Koreanen de Noord-Koreanen in hun land? 'Noord-Koreanen werden lang gedehumaniseerd. Lang was anti-communisme bepalend in

het beleid van de staat. Toen in de jaren negentig Noord-Koreanen in grotere aantallen naar het Zuiden kwamen, begon dat heel langzaam te veranderen.'

'Ik ben met een collega een artikel aan het schrijven over een Zuid-Koreaans tv-drama met de titel *Crash Landing On You*. Dat gaat over een rijke Zuid-Koreaanse zakenvrouw die gaat paragliden en door een tornado Noord-Korea wordt ingeblazen. Ze landt in een boom en een Noord-Koreaanse legerofficier vindt haar. De soldaat herbergt heel veel Koreaanse deugden. Hij is mannelijk, sterk, maar ook zorgzaam. Ze worden verliefd op elkaar. Het is een romcom maar wel eentje die toont dat Zuid-Koreanen willen opgaan in Noord-Koreaanse personages die niet boosaardig zijn.'

Christopher K. Green, *Pride, Prejudice and Manchurian Heritage: North Korean Migrants and Memories of a Land Left Behind*. Promotie was 26 februari

Scène uit het Zuid-Koreaanse tv-drama *Crash Landing On You*. Foto Netflix

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 28 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 7 met vergoeding van 5 tot 10 euro. **Voortgezet onderwijs**: *Aardrijkskunde, 4 havo. *Management en Organisatie, 6 vwo. *Twee leerlingen Nederlands, 4 havo. *Engels, brugklas. *Engels, luister- en leesvaardigheid, 4 havo. **Leiden-Zuid**, 4 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma,

wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Buddy gezocht: wie gaat in gesprek en op stap met Fred? Fred (60) is een sympathieke, hoogopgeleide man met vele interesses. Hij heeft de ziekte van Parkinson en kan met medicatie redelijk functioneren. Gezien zijn achtergrond (Raad van State/terrorisbestrijding/rechtspraak) zoekt hij een buddy met wie hij kan praten over bv. actualiteiten, economie, politiek, kunst en cultuur. Liefst een student die beschikking heeft over een auto, zodat uitstapjes mogelijk zijn naar het strand/Noord Aa of naar musea/klassieke muziekuitvoeringen. Betreft: Zoetermeer/dagdeel per week of om de week. Training en begeleiding via Buddy Network. Interesse? Je bent meer dan welkom! Contact via Karien de Bont 06 19695712 of kdebont@buddynetwork.nl.

Academische Agenda

Prof. mr. G. Boogaard zal op vrijdag 6 maart een oratie houden bij benoeming tot bijzonder hoogleraar namens de Stichting Professor Mr. J.R. Thorbecke Leerstoel bevoegd verklaard tot vestiging bij de faculteit Rechtsgeleerdheid, met als leeropdracht Decentraleoverheden als bestuurlijk, politiek en juridisch systeem. De titel van de oratie is 'Decentraliseren kan je leren. Constitutional design in het binnenlands bestuur'. **Dhr. Z. Zhai** hoopt op dinsdag 10 maart om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Automatic Quantitative Analysis of Pulmonary Vessels in CT: Methods and Applications'. Promotor is prof.dr. B.P.F. Lelieveldt. **Mw. L.L. Visser** hoopt op dinsdag 10 maart om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Ductal carcinoma in situ of the breast: cancer precursor or not?'. Promotor is prof.dr. J. Wesseling.

Mw. J.T. van Groningen hoopt op dinsdag 10 maart om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Learning from best performers in colorectal cancer surgery'. Promotor is prof.dr. R.A.E.M. Tollenaar. **Mw. A.J. Rütten-Budde** hoopt op dinsdag 10 maart om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Personalised medicine for multiple outcomes: methods and application'. Promotoren zijn prof.dr. E. Eiel en prof. dr. H. Putter. **Mw. F. Doombosch** hoopt op woensdag 11 maart om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Fatigue, physical activity and participation in adolescents and young adults with acquired brain injury'. Promotor is prof.dr. T.P.M. Vliet Vlieland. **Dhr. G. Groeneveld** hoopt op woensdag 11 maart om 16.15 uur te promoveren tot

doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Respiratory tract infection: prevention, early detection and attenuation of immune response'. Promotor is prof.dr. J.T. van Dissel. **Mw. F. de Souza Braga** hoopt op donderdag 12 maart om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'A ditadura militar e a governança da águia no Brasil: Ideologia, poderes econômico-político e sociedade civil na construção das hidrelétricas de grande porte'. Promotoren zijn prof.dr. E. Amann, prof.dr. M. Wiesebron en prof.dr. P. van der Zaag (TU Delft). **Mw. U.N. Jinadasa** hoopt op donderdag 12 maart om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Archeologie. De titel van het proefschrift is 'Changes in the Cultural Landscape and their Impacts on Heritage Management'. Promotor is prof.dr. M.E.R.G.N. Jansen. **Dhr. M. Kowalski** hoopt op donderdag

12 maart om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Governance and Global Affairs. De titel van het proefschrift is 'Ethics on the radar: Exploring the relevance of ethics support in counterterrorism'. Promotoren zijn prof.dr. E. Bakker en prof.dr. A.C. Molewijk (Amsterdam UMC). **Dhr. L.H. Quiroga Nuñez** hoopt op donderdag 12 maart om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Stellar radio beacons for Galactic astrometry'. Promotor is prof.dr. H.J. van Langevelde. **Mw. M. Achterberg** hoopt op donderdag 12 maart om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Like me, or else... Nature, nurture and neural mechanisms of social emotion regulation in childhood'. Promotoren zijn prof. dr. E.A.M. Crone en prof.dr. M.J. Bakermans-Kranenburg (UvA).

The mob boss turned saint

Political scientist did field research into the mafia

To win the hearts of the people, the head of Mexican drugs cartel Los Caballeros Templarios pretended to be a saint.

BY VINCENT BONGERS One evening in September 2006, three pick-up trucks full of heavily armed men drove to a night club in the Mexican town of Uruapan and – without saying a word – threw five disembodied

heads onto the dance floor.

At the scene, they left a *narcomanta*, a banner with a message explaining their deed: crime cartel *La Familia Michoacana* does not murder women, children or innocent people – only those who deserve it. “It is divine justice.” A few months later, a local newspaper published an advertisement with their mission statement: the cartel stands up for ordinary men and women and

challenges any powers that oppress them. Thanks to this “family”, everything would be safer. The streets would no longer be flooded with drugs.

“Many different groups are fighting for control in the state of Michoacán”, explains Rodrigo Peña González, a political scientist from Mexico. Peña González received his doctorate last week. “Organised criminal gangs, vigilante teams, the

native people and local and federal authorities are all competing for power. This, too, is the state where the Mexican war on drugs began, which started not long after the heads incident and the advertisement.”

Peña González studied the way in which “La Familia” attempted to give their actions legitimacy. “It was a strange experience: I was an outsider looking in, which is weird when you are in your own country. I wasn’t in any danger – at least, I think not – but sometimes I felt that something fishy was afoot. For instance, I was interviewing someone who grew uneasy when a helicopter flew over: ‘Why’s that thing still circling here?’ Then his nervousness made me jittery. But anyway, I’m from Mexico City, so I’m used to having to keep looking behind me. It was quite hard to gain the confidence of journalists, businesses and farmers in Michoacán, however.”

La Familia’s kingpin was Nazario Moreno González, whose nickname *El Más Loco* means “The Craziest One”. He was killed by Mexican federal police in 2010 after the bloody siege of a small town. At least, that’s what the authorities claimed. His body was never found.

After Nazario’s presumed death, La Familia transformed into another cartel, *Los Caballeros Templarios* (the Order of the Templars). Peña González: “They started wearing white garments with red crosses on them for photographs. They pretended to be knights from the age of the Crusades, with swords and everything. It was almost like a religious sect and had strict rules. It was a group that claimed to be made up of Robin Hoods who helped ordinary folk. “At the time, a mysterious man who looked like Nazario appeared more and more often at

certain ranches. Of course, he wasn’t dead and was controlling the cartel behind the scenes. A cult grew up around the cartel, whose boss became San Nazario. Statuettes and altars appeared to encourage people to venerate him like a saint.”

Nazario and his cartel published books to show the boss in a good light. “There are at least five titles and they’re all completely different in style.”

In Nazario’s memoirs (titled: “*They Call Me The Craziest One*”) he recalls his humble origins and explains his battles with the authorities who have not brought anything but destruction, starvation and injustice. They have also published a Templars’ bible, complete with commandments. Another book depicts the cartel boss next to Che Guevara, Mexican revolutionary Emiliano Zapata and sixties’ superhero Kalimán on its cover. Everywhere, the Mexican flag is prominent, implying that Nazario was a patriotic warrior.”

Did the “Templars” manage to be build a reputation as a legitimate organisation? “The people I spoke to were not really convinced. There were some demonstrations where people walked around waving banners claiming they missed Nazario but I’m not sure how real those protests were. They might have been forced, or paid, to protest.”

The Mexican army caught up with Nazario in 2014 and this time the crime lord did not survive. Nonetheless, eliminating or imprisoning the leaders did not mean an end to the violence. “Now there are lots of small groups fighting among themselves. Things are more chaotic.”

Rodrigo Peña González, *Order and Crime: Criminal Groups’ Political Legitimacy in Michoacán and Sicily*

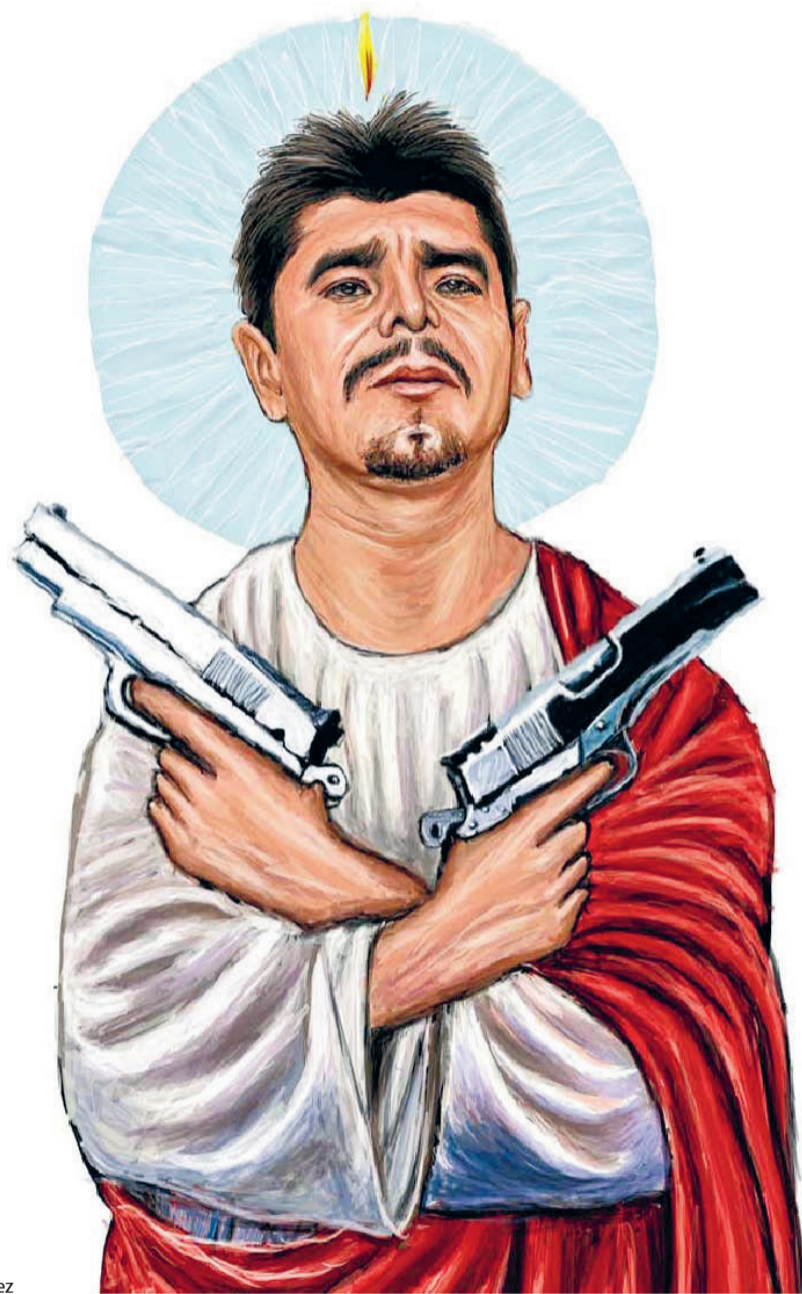

Illustration Manjarrez

Meanwhile in Sicily

“Doing fieldwork in my own country was more of a struggle than my work on Sicily”, Rodrigo Peña González recalls. In his dissertation, he compares Mexican cartel violence to that of Sicily’s Cosa Nostra. “On Sicily, there is a powerful antimafia movement. It’s fascinating to see how people in Palermo are fighting back against protection rackets, etc. The money shopkeepers are forced to pay the mafia is called *pizzo*. They have a folder listing the shops that pay *pizzo* and those that don’t so you know where you can get *pizzo-free gelato*. It will be interesting to see how this battle evolves in Italy; perhaps their antimafia measures could be exported to Mexico.”

Postdocs under pressure

Half of the postdocs in the Netherlands are continually stressed, a Leiden-Amsterdam study shows.

Dr. Christine Teelken of the Vrije Universiteit’s department of Organisation Sciences, why are you researching postdocs?

“Scientific research in the Netherlands has been turning in to a project-based affair more and more. Because of this, there are now more postdoctoral researchers, and they stay in this phase for longer. There always were researchers working on temporary contracts of course, but because of these changes, they now form a new and growing group.

A group of people that contribute a lot to research and are strongly motivated, but without a permanent position. My Leiden University colleague Inge van der Weijden and I were worried about the consequences.”

Less than a quarter of the 676 people you surveyed is happy with their career perspective. Shouldn’t they just have left the ship after finishing their PhDs then?

“Think of it like this. These are highly educated people, and their average age is 34. That’s an age where many people want some stability in

their home situation. Universities cannot offer it. During a PhD you are working towards a finish, while postdocs have to compete for money that is scarce. There’s just a lot of pressure.”

To research this pressure, you use a questionnaire. The result is not a psychological diagnosis, but what is it?

“We’re not pretending it is a diagnosis. It’s self perception. We ask them: did you experience stress the past week, were you able to concentrate, etc.”

47% have constant stress, 30%

is unhappy and depressed, one third has sleeping problems and 39% experience four or more psychological problems. How does this compare to, say, doctors and lawyers?

“I don’t know. But if we compare them to university staff that does have a permanent position – people who are doing similar work, after all – that last category isn’t 39% but five percent. A big difference. We found it remarkable that postdocs with children actually experienced lower levels of stress; we’d expected that to be the other way around. The biggest stress factors are the fact that so many different things are expected

of these researchers, and the uncertainty about their careers.

What are your recommendations?

“On social media many postdocs were complaining that there should just be more money for permanent positions. That would of course be nice, but it’s very expensive. We advise universities to open more contacts with organisations where postdocs can switch to if the university career doesn’t work out, and to open perspectives at alternative careers. 85% of those surveyed desire a career in academia, but there simply aren’t enough jobs. You have to be realistic about this.” **BB**

Een beetje controverser kan wel

Het LUMC is ook een klein museum met 2600 werken

> Vervolg van de voorpagina

'Dat vroegen studenten af: waarom eigenlijk? Een van hen schreef: "Het heeft ook grote gevolgen in ziekenhuizen wanneer patiënten zich schamen om zich uit te kleden, of niet eens durven te komen uit angst zich uit te moeten kleden. Een kunstwerk kan helpen dit taboe op te heffen en zich meer ontspannen te voelen over hun eigen lichaam."

Andere kunstwerken kunnen in eerste instantie volstrekt onschuldig lijken, maar ontlokken in een ziekenhuisomgeving kennelijk heel andere interpretaties. Zoals een fotoserie van Monica Ragazzini, waarin kinderen met hun rug naar de camera poseren. Het hing in het Wilhelmina Kinderziekenhuis, maar moest daar weg, zegt Van Noort.

'De serie riep veel weerstand op, omdat medewerkers het niet geschikt vonden voor een kinder-

ziekenhuis. De associatie was dat kinderen van ons weg kijken, en daarmee kinderen zijn die weggaan, dus sterven. Het kwam ook door de titel: *Angels*. Terwijl het idee erachter juist positief was.'

De context van een ziekenhuis is belangrijk, zegt ook Jansen. Het is soms lastig in te schatten hoe anderen kunst interpreteren, zegt hij. De grafiek *Good Grief* van Tisna Westerhof laat twee benen op een houten stoel zien. Het moest weg bij bloedbank Sanquin, omdat het associaties met zelfmoord oproep. 'Terwijl als je het in een kinderdagverblijf zou hangen, je eerder zou denken dat iemand op een stoel staat om een paar snoepjes te pakken.'

Hij is zelf beeldhouwer, en merkt dit ook als hij zijn eigen kunst aan mensen presenteert. 'Je maakt iets waar je een accent op wil zetten, maar mensen interpreteren het anders. Je hebt niet altijd het gedachtegoed dat anderen hebben.'

Het kan ook helpen om meer te weten over de bedoeling van de kunstenaar. Van Noort geeft als voorbeeld een zeefdruk met een sterfbed erop, van Rinke Nijburg. 'Hij heeft er zelf over gezegd: "Ik heb het beeld gemaakt, jaren nadat ik een vreemde ervaring had toen we midden in de nacht naar het ziekenhuis gingen, en ik mijn moeder ineens keidoed zag liggen op een wit ziekenhuisbed." Als je dit weet, kan het ook juist ontroeren.'

Het Leids Universitair Medisch Centrum heeft, net als veel andere academische ziekenhuizen een kunstcollectie die niet onder doet aan die van een bescheiden museum: 2600 kunstwerken, verspreid over vier gebouwen. In de jaren tachtig werd de zogeheten procenteregeling ingevoerd, die stelde dat één procent van het budget voor nieuwbouw aan kunst moest worden besteed.

Veel umc's zijn daar sindsdien

mee doorgegaan, zegt Van Noort. 'Voor het doorbreken van de klinische ruimtes in ziekenhuizen. Maar ook om voor afleiding te zorgen, troost te bieden, en een mogelijkheid om je even naar buiten te plaatsen.'

Maar mensen komen vaak niet vrijwillig naar een ziekenhuis. In de galerie is daarom meer vrijheid dan in de openbare ruimtes, zegt Van Noort. 'Mensen komen niet voor de kunst, maar om geholpen te worden en te genezen. Het is niet de bedoeling om kunst op te hangen waarvan je weet dat je mensen er echt mee kwetst, maar om interessante dingen te laten zien, en ze een hart onder de riem te steken. Zonder te verzanden in behang. Dat is de sport.'

Een beetje controverser moet kunnen, denkt ze. 'Zeker in een academisch ziekenhuis, waar ook onderzoek wordt gedaan. Kunstenaars zijn op een bepaalde manier ook onderzoekers, die onderwer-

pen en technieken uitzoeken. Daar moet een bepaalde vrijheid en autonomie voor zijn.'

'Een patiënt zei: "Ik ben blij met de kunst die hier hangt, want daardoor voel ik me serieus genomen als mens." Vaak wordt er voor patiënten gedacht dat we alleen maar rustgevende bloemen ophangen en landschappen, maar aan reacties van patiënten die we verzamelen blijkt dat ze het juist waarderen dat het goede kunst is die vragen oproept en echt ergens over gaat.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN

Taboe of niet? Controverses in openbare kunstcollecties
Galerie LUMC
6 maart t/m 10 mei

Foto's van Monica Ragazzini, uit de serie *Angels* 2008-2009, 'riepen veel weerstand op.'
Collectie UMC Utrecht

Het Clubje

Foto Marc de Haan

‘Niet strippen is even spannend’

Burlesquegroep van het LAK

Esther Monteiro Snepvangers (29, alumna egyptologie): ‘Het gaat bijna elke show fout met onze schoenen.’

Lusanne Lauwen (25, chemie en PABO): ‘We hebben kleine hakjes en toen ik een radslag maakte, zag ik mijn schoen zo wegvliegen. Gelukkig was het de generale repetitie en zat er niemand in de zaal.’

Willemieke Verweij (33, research master aan de Royal Academy of Dance): ‘Er is wel eens iemand door een stoel gezakt op het podium. Als je het heel goed zou doen, maak je daar een dansje van. De bewegingen die wij gebruiken komen uit de jaren 20, van de charleston. De vibe en vrijheid die men toen verwierf, vind ik geweldig. Daar-

voor mochten mensen niet sexy dansen. Het is *social dancing*, dat kennen we niet meer. Wat wij doen is niet het burlesque zoals Dita von Teese, die zich *all the way* uitkleedt.’

Lauwen: ‘Ik zeg het er zelf alvast bij: niet de sexy versie, maar de charleston!’

Verweij: ‘Wij doen dezelfde bewegingen, dezelfde tease, maar dan zonder uiteindelijk kleren uit te trekken. Het is net zo spannend als je niet stript, vind ik. Ik wil mensen juist empoweren.’

Sanne van der Zwet (26, oud-student kinder- en jeugdpsychologie): ‘Ik voorkom verwarring en noem het gewoon jazz.’

Heather McDonald (24, Aziëstudies en international relations): ‘Of je lenig

moet zijn? Ik ben waarschijnlijk de minst flexibele persoon hier en dat is geen probleem. Het gaat om het theater, dat het lijkt alsof je je been met gemak de lucht in gooit.’

Verweij: ‘Ik ben opgeleid als docente klassiek ballet en dat doceer ik ook nog, maar ook burlesque en dancehall. In ballet leer je heel secuur en netjes zijn. Dat helpt hier wel, maar je moet het ook kunnen loslaten. Als je als een stijf harkje in je balletpose gaat staan, werkt dat niet.’

Monteiro Snepvangers: ‘We doen nu een wat meer sensuele dans. Vorig jaar dansten we op een Koreaans liedje en was het meer *cute*.’

Marcella Pavijs (33, onderwijsstudies): ‘Door die afwisseling blijf je leren, ook

als je meerdere cursussen achter elkaar doet.’

Monteiro Snepvangers: ‘De vaste kern wordt een groep vrienden die elkaar elke dag ziet.’

Van der Zwet: ‘Dansen is een sport, dat zien mensen vaak niet. Je traint al je spieren en cardio. Je hoeft niet meer naar de sportschool.’

Monteiro Snepvangers: ‘Het voelt wel anders dan de fitness, waar je je heen moet slepen. Hier heb je gewoon plezier en ga je ondertussen kapot.’

DOOR VERA ARNTZEN

De burlesquegroep treedt op 3 mei op in de Stadsgehoorzaal

Column

De zelfmoord van onze kat

Op de rails van het toch al somber stemmende station Tilburg Reeshof ligt een perfect gehalveerde kat. Was dit een noodlottige ontmoeting tussen de denderende intercity en het witte dier, of heeft het ongelukkige beestje geduldig staan wachten en is het doelbewust voor de trein gesprongen? De vorige dode poes die ik zag, woonde in ons studentenhuis, en werd gevonden in het Galgewater. Ineens weet ik het zeker: zij heeft er zelf een einde aan gemaakt.

Door een groot gebrek aan rust en regelmaat moet het leven in zulke huizen voor een kat geen pretje zijn. Het dier is meestal uit puur pragmatisch oogpunt aangeschaft, om de muizen te verjagen die op de overdaad aan etensresten zijn afgekomen. Hierdoor is zo'n huiskat soms slechts een onbemind instrument, waarover ik door de jaren heen de wreedste verhalen heb gehoord.

Zo werd in een Leidse studententuin het spel gespeeld wie de poes het hoogst in een boom kon gooien. Weer andere jongens pakten de vier pootjes van hun kat in met aluminiumfolie, bliezen daarna de rook van een dikke joint in het smoeltje en koken schaterend toe hoe hun huisdier op tafel leerde 'schaatsen'.

Vergeleken met haar soortgenoten had onze poes het dan nog vrij goed voor elkaar, al kan ik me wel herinneren hoe ik eens stond te douchen en ze door een huisgenoot in mijn nek werd gesmeten. Ze zocht houvast in mijn vlees en de krassen stonden nog dagen in mijn rug.

Maar ze kreeg het pas echt zwaar toen ze herhaaldelijk in de bedden van twee eerstejaars poepte. Voor straf joegen ze het beestje op met waterpistolen, lieten haar schrikken met hun schijnbewegingen en vulden de drinkbak bij gelegenheid met jenever. De jongens wonnen de ongelijke strijd tussen mens en dier: uiteindelijk durfde poes alleen nog op de kamer van de huisoudste te bivakkeren, maar hij behoorde tot het meubilair van de universiteitsbibliotheek en dus sleet de kat haar dagen in volkomen eenzaamheid.

Ze verdween op een vrijdag. Nadat wij op pad gingen om het weekend te vieren, moet zij berustend richting de Bostelbrug zijn gelopen. Daar, op het Kort Rapenburg, met het veelvuldig gefotografeerde uitzicht op molen De Put en de Rembrandtbrug, flonkerde maanlicht op het golvende Galgewater. En ze sprong.

Toen één van de eerstejaars die nacht vloekend een drol van zijn bed raapte, kon hij nog niet weten dat het deze keer ging om een dierlijke afscheidsbrief.

IVO VERSEPUT is student geschiedenis

Bandirah

